

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2010

Kateřina Janurová

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Představa ideálního pedagoga u žáků

6. – 9. tříd: postojový a názorový vývoj

Kateřina Janurová

Bakalářská práce

2010

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina JANUROVÁ**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Název tématu: **Představa ideálního pedagoga u žáků 6.-9. tříd: postojový
a názorový vývoj**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Vymezení základních pojmů.
2. Strategie, metody vyučování, vztah pedagog - žák.
3. Změny v názorech a postojích žáků od konce 90. let.
4. Výsledky současného průzkumu k dané problematice.
5. Názory dalších zúčastněných osob.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BENDL, S. Ukázněná třída, aneb kázeňské minimum pro učitele. Praha : Triton, 2005. ISBN 80-7254-624-4. KARNS, M. Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem. Praha : Portál, 2005. ISBN 80-7178-032-4. KOLÁŘ, Zdeněk, ŠIKULOVÁ, Renata. Vyučování jako dialog. Praha : Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1541-4. Levels of authonomy and responsibilities of teachers in Europe. Brussels : Eurydice, 2008. PETTY, G. Moderní vyučování. Praha : Portál, 2006. ISBN 80-7367-172-7. SPILKOVÁ, Vladimíra, a kol. Proměny primárního vzdělávání v ČR. Praha : Portál, 2005. ISBN 80-7178-942-9. ŠVARCOVÁ, Iva. Základy pedagogiky. Praha : VŠCHT, 2008. ISBN 80-7080-573-0.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.**
Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2010**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2009

Abstrakt:

Následující práce zpracovává informace o názorech a postojích žáků druhého stupně základní školy ohledně učitelů, učení a jejich přístupu k němu. Zabývá se tématikou vztahu mezi učitelem a žákem, metodikou vyučování a formami výkladu, problematikou konverzace, hodnocením, vztahy v třídním kolektivu, které ovlivňují proces poznávání a učení. Výzkum je rozčleněn dle tříd a pohlaví respondentů a odpovědi znázorněny v grafech.

Klíčová slova:

pedagogika; pedagog; žák; škola; vyučování; hodnocení

Title:

Pupils conception of an ideal teacher in 6th - 9th grade: the development of attitudes and opinions

Abstract:

The following thesis is processing informations about attitudes and opinions of pupils in 6th – 9th grade, opinion about teachers, learning and their approach in learning. This thesis is dealing with relation between teacher and student, methodology of teaching and forms of interpretation, conversation problem, evaluation, class-team relations, that influence process of cognition and learning. The research is divided into grades and sex of respondents and the answers are illustrated in the graphs.

Keywords:

pedagogy; teacher; pupil; school; teaching; evaluation

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Lázních Bohdaneč dne 18. 3. 2010

Kateřina Janurová

Chtěla bych poděkovat prof. PhDr. Karlu Rýdlovi, CSc., který mi poskytl výborné téma, dále za jeho vedení, pomoc a cenné rady při vytváření této práce. Dále bych chtěla poděkovat PhDr. Petru Borovci, který mi byl ochotně nápomocen a poskytl mi možnost prezentace dotazníků v jeho hodinách na základní škole.

Mé díky zaslouženě patří také všem žákům druhého stupně Základní školy v Lázních Bohdaneč a také jejich rodičům, kteří mi věnovali svůj čas při odpovídání otázek, a bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

OBSAH:

Úvod	2
1 Vymezení základních pojmů	4
1.1 Pedagogika	4
1.2 Pedagog	5
1.3 Žák	7
1.4 Výchova a vzdělávání	8
2 Strategie a metody vyučování	10
2.1 Vyučovací metody	10
2.2 Strategie vyučování	13
3 Vztah pedagog – žák	14
4 Vlastní výzkum	16
4.1 Cíl výzkumu	16
4.2 Výzkumný vzorek	16
4.3 Druh výzkumu	16
4.4 Hypotézy	17
4.5 Metoda získávání dat	17
4.6 Kvantitativní zpracování dat	17
5 Změny v názorech a postojích žáků od konce 90. let	35
6 Názory a postoje rodičů žáků druhého stupně základní školy	38
Závěr	43
Seznam použité literatury	45

Úvod

Téma bakalářské práce „Představa ideálního pedagoga u žáků 6. – 9. tříd: jejich postoje a názorový vývoj“ jsem si vybrala na základě skutečného zájmu o to, jaké představy a názory mají nynější žáci druhého stupně základní školy.

Pro výzkum jsem si zvolila žáky druhého stupně Základní školy Lázně Bohdaneč. Tato škola byla založena v roce 1896 jako měšťanská chlapecká škola, nyní do ní dochází 180 žáků nejenom z města Lázně Bohdaneč, ale i z okolních obcí.

Základní školu v Lázních Bohdanči jsem si vybrala především z důvodu, že i já sama jsem zde studovala, a to v letech 1998-2002. Dalším důvodem bylo i to, že prostředí zdejší školy je přátelské a mně blízké. Myslím si, že možná proto jsem měla dobré podmínky pro svůj výzkum a kontakt s žáky.

Ve své práci řeším především názory současných žáků na své pedagogy, na vztahy mezi nimi, jejich přístup ke škole a vzdělávání. Problematiku jsem také doplnila pohledem rodičů těchto žáků. Svou pozornost jsem mimo jiné zaměřila na značné rozdíly, které mezi žáky dnešní doby a žáky, kteří navštěvovali druhý stupeň základní školy zhruba před deseti lety, jsou patrné. A zajisté to není způsobeno pouze modernizací společnosti a techniky.

Práce je rozdělena na dva celky: na část teoretickou a část výzkumnou. Jako hlavní zdroj pro zajištění současných informací mi sloužila odborná literatura k tématu, analýza dotazníkového šetření a pohyb mezi žáky v prostředí školy. K získání faktů ohledně retrospektivního pohledu do období před deseti lety mi pomohlo zhlédnutí videozáznamu filmového dokumentu nazvaného „Škola demokracie?“, také mé vzpomínky a vzpomínky mých vrstevníků.

Šetření dané problematiky bylo provedeno kvantitativním výzkumem (dotazník s otevřenými otázkami). Nevyplněný dotazník je pak možné vidět v příloze. Výsledky a jejich interpretace jsou uvedeny v textu ve formě grafu ke každé otázce.

První kapitoly jsou teoretické, přibližují a vysvětlují základní pojmy a termíny, o které se vlastní výzkum opírá. Definuji zde pojmy jako pedagogika, vzdělávání, vyučovací metody atp.

Čtvrtá kapitola se pak zabývá vztahem mezi pedagogem a žákem, co žák na učiteli hodnotí kladně, a čím je tento vztah ovlivňován.

Velká část práce je věnována samotnému výzkumu. O metodologii výzkumu (jaké byly užity metody výzkumu, typy otázek atp.), technice sběru dat (která se použila a co znamená) hovoří kapitola pátá. Dále pojednává o interpretaci výsledků, cílech výzkumu, výběru výzkumného vzorku a cílové skupině. Dále jsou k dispozici grafy, které popisují odpovědi na jednotlivé otázky, a komentář ke každému grafu, kde je každá otázka více rozebrána.

V šesté kapitole se zabývám změnami, které jsou u dnešních žáků patrné, jak v charakteru, přístupu ke vzdělávání, tak v jejich názorech a postojích.

V další kapitole jsem se dále zaměřila i na problematiku postojů rodičovské veřejnosti k otázkám souvisejícími se školou, pedagogy a výukou. Mimo jiné uvádím i citace vybraných nejzajímavějších názorů a následnou analýzu těchto výroků.

Závěr pak popisuje shrnutí a zjištěná fakta z výzkumu, následuje seznam použité literatury.

V příloze je vzor dotazníku, který žáci vyplňovali.

1 Vymezení základních pojmů

V následujících podkapitolách upřesním základní pojmy a termíny, o které se celá problematika a vlastní výzkum opírá. Jde o základní pojmy jako pedagogika, pedagog, žák, výchova a vzdělávání.

1.1 Pedagogika

Pedagogika je disciplína, která zkoumá významnou součást skutečnosti: záměrné ovlivňování vývoje osobnosti člověka. Toto záměrné ovlivňování má mnoho vzájemně spjatých podob, označovaných jako výchova, vzdělávání, učení, vyučování atp. Svůj název odvozuje pedagogika z antického Řecka, kde *paidagogos* (průvodce dětí) byl často vzdělaný otrok, který pečoval o výchovu dětí ze zámožných rodin (*pais* je dítě a *agein* znamená vést). Pedagogika byla původně součástí filosofie, ale postupně se vymezovala jako samostatná disciplína. Pevné základy tomuto odboru jako systematické vědě položil v 17. století J. A. Komenský. Velmi intenzivně se pedagogika rozvíjela zejména v průběhu 19. a 20. století, kdy vznikla řada dílčích oborů. Opírá se o výsledky zkoumání mnoha dalších věd, které jí pomáhají řešit její problémy. Dříve byly tyto disciplíny označovány jako pomocné vědy pedagogické. Patří sem biologie, sociologie, logika, filozofie, etika, estetika a psychologie.¹

Stejně jako každá jiná věda, má i pedagogika svůj předmět. Je zaměřena na určitou oblast lidského poznání, kterou zkoumá pomocí odpovídajících metod. Obecně se vymezuje jako věda, jejímž předmětem je vzdělávání a výchova v nejrůznějších sférách života společnosti. Podrobněji se pedagogika může charakterizovat jako společenská věda, která zkoumá podstatu, strukturu a zákonitosti výchovy a vzdělávání. Objasňuje výchovné jevy, procesy a systémy, v nichž probíhá cílevědomé, záměrné působení vychovatele, učitele, rodičů a dalších činitelů v aktivní interakci s vychovávaným subjektem. Studuje a kriticky

¹ ŠVARCOVÁ, I. *Základy pedagogiky*. 1. vyd. Praha: VŠCHT, 2005.

hodnotí myšlenkové dědictví minulosti, sleduje vývoj školství, výchovy a vzdělávání u nás i v zahraničí a ve spolupráci s dalšími vědními disciplínami formuluje nové vývojové trendy pro různé oblasti výchovy a vzdělávání. Dříve se pedagogika chápala převážně jako věda o utváření mladé generace. V současnosti, kdy se výchova stále více pojímá jako celoživotní proces, se její funkce rozšiřuje prakticky na všechny lidi. Vznikly a rozvíjejí se nové oblasti pedagogiky, jako je například výchova a vzdělávání dospělých i stárnoucích lidí – *andragogika* a *gerontopedagogika*.

Pedagogika se za dobu svého rozvoje strukturovala natolik, že v rámci jejího systému vzniklo několik vědních disciplín, z nichž každá má svoji nezastupitelnou funkci. Jedná se o *obecnou pedagogiku*, která se zabývá především teoretickými a metodologickými základy pedagogiky, podstatou, podmínkami a zákonitostmi výchovných jevů. Na základě teoretických i empirických poznatků všech pedagogických disciplín i dalších vědních oborů vyvozuje obecně platné normy. Dále je to *didaktika*, což je věda o vzdělávání ve vyučování. Ta zkoumá otázky cílů, prostředků a obsahů vzdělání, organizačních forem a metod vyučování. *Speciální pedagogika* se zabývá teorií a praxí výchovy a vzdělávání dětí, mládeže a dospělých se speciálními vzdělávacími potřebami, vyplývajícími z různých druhů postižení. Ta se následně dělí na *psychopedii*, *somatopedii*, *tyflopeditii*, *surdopedii*, *logopedii* a *etopedii*. Další oblastí pedagogiky je *sociální pedagogika*, jež zkoumá sociální vztahy v procesu výchovy a sociální kontexty výchovných jevů. Zabývá se i výchovou mimo vyučování a vlivem sociálního prostředí na člověka.²

1.2 Pedagog

Pedagogický slovník definuje pedagoga neboli učitele jako „jednoho ze základních činitelů vzdělávacího procesu, profesionálně kvalifikovaného pedagogického pracovníka, spoluodpovědného za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu. K výkonu tohoto povolání je nezbytná pedagogická

² ŠVARCOVÁ, I. *Základy pedagogiky*. 1. vyd. Praha: VŠCHT, 2005.

způsobilost. Tradičně byl učitel považován především za podavatele poznatků žákům ve vyučování. V nynějším pojetí, vycházejícím ze současných funkcí školy a profesního modelu učitelství se zdůrazňují subjektivně-objektové role učitele v interakci se žáky a prostředím. Učitel spoluvytváří edukační prostředí, klima třídy, organizuje a koordinuje činnosti žáků, řídí a hodnotí proces učení a jeho výsledky. Významné jsou sociální role učitele v interakci se žáky, v učitelském týmu, ve spolupráci s rodiči a veřejností. Specifické funkce učitele vyplývají z rozdílného charakteru činností na určitých stupních a typech škol, jímž odpovídají příslušné aprobace.³

„V běžné neodborné komunikaci výraz učitel označuje osobu, která vyučuje ve škole, jak se o tom každý člověk sám v mládí přesvědčil. Pro odborné a vědecké účely už to není tak jednoznačné. Je to osoba pečující o děti v mateřské škole stejně jako profesor na univerzitě se svými studenty nebo instruktor v cvičebním kurzu pro snížení nadváhy, či školitel kandidátů pro diplomatickou službu? Pro objasnění učitelské profese se musí použít různých upřesňujících definicí.“⁴ Nauka o učiteli, učitelské profesi se nazývá *pedeutologie*.

A jaký by měl učitel být? Jaké by měl splňovat požadavky, aby žáky zaujal, aby je začalo probírané učivo zajímat? Objevuje se několik relací s ideálem, ať už je to ztotožnění experta s ideálním učitelem, nebo ztotožnění vzoru s ideálním učitelem, nebo hledání ideálního řešení či pohled veřejnosti a rodičů, neboť ti často porovnávají konkrétního učitele s ideálním vzorem. Dobrý a zároveň úspěšný pedagog musí splňovat několik podmínek. Mezi ty nejdůležitější patří *přirozená autorita*, která je založená na důvěře a také má mnohem větší váhu než autorita vynucená. Pokud tato „neformální“ autorita učiteli chybí, mohou nastat dva odlišné případy. Pedagog buď rezignuje a proces vzdělávání je tak úplně ponechán na žakově rozhodnutí, což ve velké míře přináší velké problémy. Pakliže pedagog užívá vynucené autority a snaží se ji vynutit procesními hrozbami, tak to jeho žáci sice tolerují, ale pedagog tak ztrácí i zůstatky své autority a žáci si ho přestanou vážit i jako člověka, protože takovýto učitel není

³ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 6. vyd. Praha: Portál, 2009, str. 326.

⁴ PRŮCHA, J. *Učitel*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002, str. 17.

schopen ani kompromisů. Dobrý pedagog by měl mít kromě přirozené autority, také mnoho dalších specifických vlastností, měl by být spravedlivý, vzdělaný (nejen ve svém oboru), svědomitý, chápavý, flexibilní, důsledný, se smyslem pro humor, určitě musí mít rád děti a hlavně s nimi umět komunikovat. V neposlední řadě by měl být vzorem pro své žáky, měl by se chovat tak, aby si žáci mohli z jeho chování vzít příklad. Bohužel takovýchto učitelů nebylo nikdy dost a v dnešní moderní době je jich ještě méně. Být dobrým pedagogem, není pouhé povolání jako každé jiné, nýbrž poslání. Společenský status učitele v jednotlivých zemích je závislý na tradici a významu, který je přisuzován vzdělání ve společnosti. Vysoký status má učitel např. v Japonsku, Dánsku či Norsku. Dobrý učitel se z pohledu žáka pozná tak, že když si i po letech vzpomene na svá studia na základní nebo střední škole, vybaví si právě jeho. Vybaví si člověka, který v něm zanechal nějakou pozitivní stopu. Ideál pedagoga se vyskytuje se studovanou problematikou často, avšak v praxi by se ideální pedagog hledal stěží. Pro učitele je důležité mít jakýsi ideál, podle kterého by se mohli porovnávat. Někteří se pak tomuto ideálnímu prototypu přibližují více a někteří méně. „Každý učitel se může stát, bude-li aktivně přistupovat k formování vlastní osobnosti, mistrem svého povolání.“⁵

Dle údajů UNESCO z října roku 2008 chybí na světě 18 milionů učitelů. Tolik je třeba, aby bylo dosaženo kvalitního základního vzdělání pro všechny do roku 2015.⁶

1.3 Žák

Žák je označení pro člověka v roli vyučovaného subjektu, bez ohledu na věk. Žákem může být dítě, adolescent i dospělý. V dalším významu tímto pojmem

⁵ VORLÍČEK, CH. *Úvod do pedagogiky*. 1. vyd. Jinočany: H&H, 2000.

⁶ http://portal.unesco.org/geography/en/ev.php-URL_ID=10230&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

označujeme dítě, které navštěvuje základní školu.⁷ Je to jedinec, který se systematicky vzdělává na nějaké škole a obvykle tak činí za účelem přípravy na své budoucí studium. Věnuje se lidské činnosti zvané studium. Žák je považován za objekt výchovy, je tím, na koho se výchova obrací. Za určitých podmínek žák aktivně přijímá působení učitele, je tedy nejen objektem, ale do určité míry i subjektem výchovy.

Žáci mají svá práva, ale také povinnosti. Dle školského zákona mají žáci právo na vzdělávání a školské služby, na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání a na informace a poradenskou pomoc. Mezi žákovy povinnosti patří nejen řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat, ale i dodržovat školní a vnitřní řád a předpisy školy a v neposlední řadě plnit pokyny pedagogických pracovníků školy. (školský zákon 561/2004).⁸

1.4 Výchova a vzdělávání

„Učitelé, ostatní pedagogičtí pracovníci a rodiče uskutečňují činnost, v níž se záměrně formuje osobnost žáka (výchovného člověka, popř. celé skupiny vychovávaných jedinců). Tato činnost se zpravidla označuje jako výchova. Osobnost žáka je formována i dalšími vlivy, zejména vztahy v rodině, ve skupině vrstevníků, působením televize apod. Podle Pedagogického slovníku je výchova specifický druh lidské činnosti, zaměřené cílevědomě na utváření tělesných i duševních vlastností lidí, především dorůstajících generací, a to v souladu s cíli a úkoly, které si společnost vytyčuje na určitém stupni historického vývoje. V obecném smyslu zahrnuje výchova vždy péči o tělesný a duševní vývoj člověka, o osvojení určité sumy vědomostí, dovedností a návyků, o rozvoji schopností, pracovních znalostí a zkušeností, určitého názoru na přírodu a

⁷ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 6. vyd. Praha: Portál, 2009, str. 389.

⁸ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), část první, §21 a §22.

společnost, určité mravnosti a pravidel lidského soužití, charakterových vlastností atp., žádoucích z hlediska potřeb společnosti na daném stupni vývoje.“⁹

Co se týče vzdělání, tak jeho obsah ani rozsah není přesně ustálen a dosud prochází vývojem. Navíc v české pedagogické terminologii se nesprávně zaměňují výrazy „vzdělání“ a „vzdělávání“. V latině se rozlišují pojmy *educatio* (vychovávání) a *eruditio* (vzdělávání), také v němčině se užívají termíny *bildung* (vzdělání) a *erziehung* (výchova). Angličtina používá termín *education*, který zpravidla označuje výchovu i vzdělávání. Průcha tak zavedl termín *edukace*, kterým rozumíme činnosti lidí, v nichž se nějaký subjekt učí a jiný subjekt mu toto učení umožňuje.¹⁰

⁹ VORLÍČEK, CH. *Úvod do pedagogiky*. 1. vyd. Jinočany: H & H, 2000, str. 18.

¹⁰ ŠVARCOVÁ, I. *Základy pedagogiky*. 1. vyd. Praha: VŠCHT, 2005.

2 Strategie a metody vyučování

2.1 Vyučovací metody

„Metoda je slovo odvozené z řeckého *methodos* znamenající cestu nebo postup. Je to uspořádaný systém vyučovací činnosti učitele a učebních aktivit žáků, směřujících k dosažení daných výchovně vzdělávacích cílů.“¹¹ Dle Švarcové jsou vyučovací metody způsoby předávání a osvojování vědomostí, dovedností a způsobilostí. Prostřednictvím metod se uskutečňuje vazba cíle a obsahu pedagogického procesu s jeho výsledkem, který je dán změnami ve vědomostech, dovednostech a postojích žáků.¹²

Vyučovací metody, jichž se používá v současné škole, prošly dlouhým historickým vývojem. Základy některých vyučovacích metod je možno najít již ve starověkém Řecku a Římě. Sokrates např. učil pomocí otázek. Důmyslně sestaveným dialogem dovedl své posluchače k jistému poznání. Při rozhovoru neopravoval nesprávné odpovědi, kladl však další otázky, které k správné odpovědi vedly (jeho postup se nazývá *sokratovská metoda*). Platón a Aristoteles zdůrazňovali ve výchově význam hry. Důležitým obratem ve způsobu výuky je didaktický systém *J. A. Komenského*, který jako první pojednává o vyučovací metodě se zřetelem k věku žáků. Vedle slovních metod u něj výrazně vystupují do popředí i metody pozorování skutečných předmětů a jevů. Následné snahy směřovaly k osvobození učitele a žáka od strnulých postupů. Žák tak nemá být už jen pasivní činitel, ale aktivní subjekt, který se podílí svým tvořivým úsilím na dosažení stanovených cílů. Proto byl kladen důraz na vlastní činnost, aktivitu, samostatnost a tvořivou práci. Do popředí se dostávají vyučovací metody, které podmiňují aktivitu žáků, například rozhovor, diskuse, pozorování, nebo metody, při nichž mohou být žáci motoricky činní, například laboratorní práce a praktické činnosti žáků.

¹¹ MAŇÁK, J. ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003, str. 23.

¹² ŠVARCOVÁ, I. *Základy pedagogiky*. 1. vyd. Praha: VŠCHT, 2005, str. 179.

Z hlediska současných potřeb je vhodná klasifikace metod výuky podle Lerner, která vychází z charakteru poznávací činnosti při osvojování obsahu vzdělání a ze zaměření činnosti učitele, který činnost žáků organizuje. Uvádí celkem pět metod výuky:

- a) **Informačně receptivní metoda**, která je svou didaktickou podstatou předávání hotových informací žákům. Realizuje se formou ústního výkladu učitele, pomocí tištěného textu, názorných pomůcek, praktických ukázek způsobů činnosti učitelem. V důsledku této činnosti učitele se od žáka vyžaduje pozorně poslouchat a dívat se, pochopit a zapamatovat si předávané informace.
- b) **Reproduktivní metoda**, jejíž podstata spočívá v tom, že učitel konstruuje systém cvičení na reproduktivní činnosti, které byly žákům předány prostřednictvím informačně receptivní metody. Žáci, kteří plní tyto úkoly, provádějí reprodukování činností. Tato metoda se realizuje ústní reprodukcí poznatků, řešením typových úloh, postupem při řešení laboratorní úlohy podle návodu aj. Tato metoda zvyšuje úroveň osvojování poznatků na úroveň aplikace podle vzoru.
- c) **Metoda problémového výkladu**, jejíž princip spočívá v tom, že učitel nastoluje problém, řeší ho sám, odhaluje myšlenkové postupy a řešení. Učitel tak ukazuje příklady vědeckého řešení problému, žáci kontrolují přesvědčivost a logiku tohoto postupu.
- d) **Heuristická metoda**, díky které si žák osvojuje zkušenost z tvořivé činnosti osvojováním etap řešení problémových úkolů. Problémové situace se tvoří z okruhu učiva a životních zkušeností žáků tak, aby navozovaly nějaký rozpor nebo představovaly určitou obtíž. Aktivita učitele a žáků se při realizaci této metody vyrovnává, žáci řeší jen určité kroky úlohy.
- e) **Výzkumná metoda**, při jejíž realizaci činnost učitele spočívá v sestavení učebních úloh, které by zajistily u žáků tvořivé aplikace vědomostí, osvojování rysů tvůrčí činnosti. Činnost žáků se stává z větší části nebo zcela samostatnou.¹³

¹³ Lerner, I. L. *Didaktické základy metod výuky*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989.

Ve vyučovacích hodinách zcela převažuje reproduktivní a informačně receptivní metoda. Převahy nabyly vzhledem k tomu, že jsou neekonomičtější, neúčinnější a nejrychleji vedou k cíli, přestože existuje celá řada jiných vyučovacích metod, které má učitel k dispozici. Ať už je to demonstrace a použití techniky, nácvik, pozorování, experiment, dialog, diskuse, skupinová práce, problémové úlohy, hra, sociodrama, dramatizace, samostatná práce, samostudium, domácí úkoly, exkurze a v neposlední řadě se jedná i o projektové vyučování. Výzkumy vždy ukazují na fakt, že si zapamatujeme 90 procent toho, co se pokoušíme naučit druhé, 80 procent toho, co přímo zažijeme nebo děláme, 40 procent toho, o čem diskutujeme, 20 procent toho, co současně vidíme i slyšíme a jen z malé části si pamatujeme to, co buď slyšíme, nebo jen vidíme. Volba vyučovací metody záleží na řadě faktorů, které musí učitel vzít v úvahu již při přípravě vyučovací hodiny (úroveň žáků, vybavení školy a třídy aj.).

Mezi klasické výukové metody se zařazují *metody slovní* (vyprávění, vysvětlování, přednáška, rozhovor, práce s textem), *metody názorně demonstrační* (předvádění a pozorování, práce s obrazem, instruktáž) a *metody vytváření praktických dovedností* (napodobování, manipulování, laborování a experimentování, produkční metody). Neméně zajímavou metodou je *Callanova metoda*, která klade velký důraz na konverzaci studentů při výuce cizích jazyků.

Kromě klasických metod existuje samozřejmě ještě celá řada dalších, jako je například partnerská výuka, individuální a individualizovaná výuka, kritické myšlení, projektová výuka, otevřené učení, výuka podporovaná počítačem, e-learning, sugestopedie a superlearning, hypnopedie, metoda objevování a řízeného objevování, či učení v životních situacích a televizní výuka.

Ve všech zemích Evropské unie, přestože jsou stanoveny kontrolní mechanismy, nechávají rozhodnutí, jakou vyučovací metodu používat, přímo na školách. V této oblasti je učitelům poskytnuta velká nezávislost, ale úředně zodpovědní jsou ředitelé škol.¹⁴

¹⁴ *Levels of autonomy and responsibilities of teachers in Europe*. Brussel: Eurydice, 2008.

2.2 Strategie vyučování

Obecně pojem strategie vyjadřuje nějaký dlouhodobý záměr činnosti k dosažení základních cílů, obecný postup, umění koncepčně dosahovat stanovených cílů. Přesněji řečeno jsou to postupy, metody a formy práce uplatňované ve výuce i mimo výuku, jimiž škola cíleně utváří a rozvíjí klíčové kompetence žáků. Definice a teoretické vymezení pojmu je první krok, ve školní praxi však musí znamenat stanovení účinných prostředků, jimiž se dá změnit pojetí vzdělávání a spojit text školního vzdělávacího programu s konkrétními činnostmi učitelů, kteří jediní mohou dané změny uskutečnit. Strategie se tak dají rozdělit do několika oblastí, ať už jsou to strategie směřující ke kompetenci k učení, k řešení problémů, atp.

Při volbě strategií výuky a vyučovacích metod vycházejí učitelé z poznání specifík dítěte mladšího školního věku, jeho potřeb a možností. Snaha o individualizaci a diferenciaci vyučovacích metod vzhledem k potřebám jednotlivých žáků ve třídě vyžaduje značné diagnostické a rozlišovací schopnosti učitele, dobrou organizaci práce, fungující zpětnou vazbu, samostatnost a sebekontrolu žáků.¹⁵

Základním cílem výuky je zapojení všech žáků, zvládnutí stanoveného učiva, motivace k celoživotnímu učení. Tomu lze dosáhnout právě také dodržováním určitých výchovných a vzdělávacích strategií jako například tím, že bude pedagog přistupovat k žákům jako k jedinečným lidským bytostem, tím, že bude žáky pozitivně motivovat, tak aby jim bylo ukázáno, proč se určité věci učí a k čemu jim může nově osvojený poznatek nebo dovednost v životě sloužit, a také tím, že jim bude obsah vzdělání spojovat do smysluplných celků. Ve výuce by měl pedagog využívat pozitivního hodnocení a žákovského sebehodnocení, jelikož pozitivní hodnocení je velmi silný motivační a výchovný prvek. Je mnoho různých přístupů a strategií, ale realizovat je v praxi není vždy úplně jednoduché.¹⁶

¹⁵ SPILKOVÁ, V., a kol. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha: Portál, 2005.

¹⁶ <http://www.vzdelavani-ucitelu.cz/strategie/>

3 Vztah pedagog – žák

Vztah učitele a žáka je kategorie, o které se mluví neustále a podoba vztahu je definována těmito termíny: důvěra, nezklamat žáky a důslednost. Nikoli tedy přísnost, jak se mnohdy dočteme v literatuře.

Dle Pedagogického slovníku „se jedná o mezilidský vztah, který ovlivňuje průběh i výsledek učitelova vyučování, žákova učení, kvalitu jejich spolupráce, sociální percepce, emocionální a motivační aspekty výuky. Tento vztah je dán obecně sociálními rolemi a statusy z nich vyplývajícími a také konkrétními zvláštnostmi obou aktérů (tj. jejich pohlavím, věkem, postoji, očekáváním apod.) a zvláštnostmi jejich vzájemného působení, zvláštnostmi vyučovacího předmětu a učiva, délkou a frekvencí jejich vzájemných setkávání, možnostmi hlouběji se vzájemně poznat apod.“¹⁷

Žák si vytváří kladný vztah k učiteli podle toho, jaké nachází u něho vlastnosti, které hodnotí kladně a které mu vyhovují. Dobré vztahy mezi učitelem a žákem jsou založeny na vzájemném respektu. Učitel by měl ctít individualitu každého žáka a vážit si jeho úsilí, naproti tomu žák by si měl vážit učitele pro jeho učitelské schopnosti, osobní kvality, znalosti a profesionalitu. Než takovéto vztahy vzniknou, chvíli to trvá.¹⁸

Vztah rovněž ovlivňuje sociální prostředí žáka, ve kterém vyrůstá (rodina, kamarádi, školní kolektiv, atd.) Vztah žáka k učiteli rovněž významně ovlivňují nejen individuální vlastnosti učitele a jeho vztah k žákovi, ale i k celému kolektivu žáků. Nejvýznamnější roli zde hrají učitelovi charakterové, volní, citové, temperamentní a pracovní vlastnosti. Nelze však opomenout jeho společenské vystupování, mravní a společenskou bezúhonnost, estetickou úpravu zevnějšku, vzdělanost a šíře jeho zájmových činností. Učitel by měl projevovat schopnost pochopení žáků, být pedagogicky schopen s žáky jednat, k čemuž patří um navazování kontaktů, sociabilita, sociální dovednosti a interakční dovednosti.

¹⁷ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 6. vyd. Praha: Portál, 2009, str. 374.

¹⁸ PETTY, G. *Moderní vyučování*. 4. vyd. Praha: Portál, 2006.

Kvalita práce učitele je závislá nejen na míře pochopení žáka, ale i schopnosti respektovat jeho individualitu, sledovat a správně hodnotit situaci žáka ve třídě a vyvozovat z toho příslušné závěry pro řízení další činnosti i motivace žáka. Zvláštní pozornost také zasluhuje odolnost učitele vůči náročným životním situacím. Povolání učitele je spojeno se vznikem frustrujících až konfliktních situací. Učitel je neustále sledován, kontrolován a přemíra vnějších podnětů může vést až k podráždění a narušení jeho neuropsychické rovnováhy. Skutečnost, jak se učitel dokáže se vším vyrovnat, se projevuje na jeho náladě a může ovlivnit jeho kontakt se žáky a celou jeho výchovnou a vzdělávací činnost.

4 Vlastní výzkum

4.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je zjistit, jak si žáci druhého stupně základní školy představují ideálního pedagoga, jak si představují jeho chování, které chování odsuzují a které naopak upřednostňují, jak si představují jeho vystupování a jeho výuku. Co by chtěli změnit a co ponechat. Cílem výzkumu bylo přiblížení se žákům přirozenou formou otázek a to především za účelem upřímných odpovědí jednotlivých respondentů.

4.2 Výzkumný vzorek

Cílovou skupinou pro mé dotazníkové šetření jsou žáci 6. – 9. tříd Základní školy Lázně Bohdaneč, přičemž jsem pro šetření brala v potaz jednotlivé třídy, které jsem osobně navštívila a dotazníky také rozdala.

Výzkumným vzorkem se stali dobrovolně odpovídající žáci a to přímo v budově zmíněné školy.

4.3 Druh výzkumu

Pro tento výzkum byl zvolen jakožto nejvhodnější kvantitativní výzkum formou dotazníku. Tato metoda má splnit hlavní cíle výzkumu. V dotazníku byla užitá forma otevřených otázek (kdy respondent sám formuluje odpověď). Tyto otázky pak byly z větší části dále rozšířeny o možnost zdůvodnění dané odpovědi.

4.4 Hypotézy

- „Přístup ke vzdělávání se ve dvou časově zkoumaných úsecích zásadním způsobem nelišil.“
- „Žákova představa ideálního pedagoga se od konce 90. let nezměnila.“

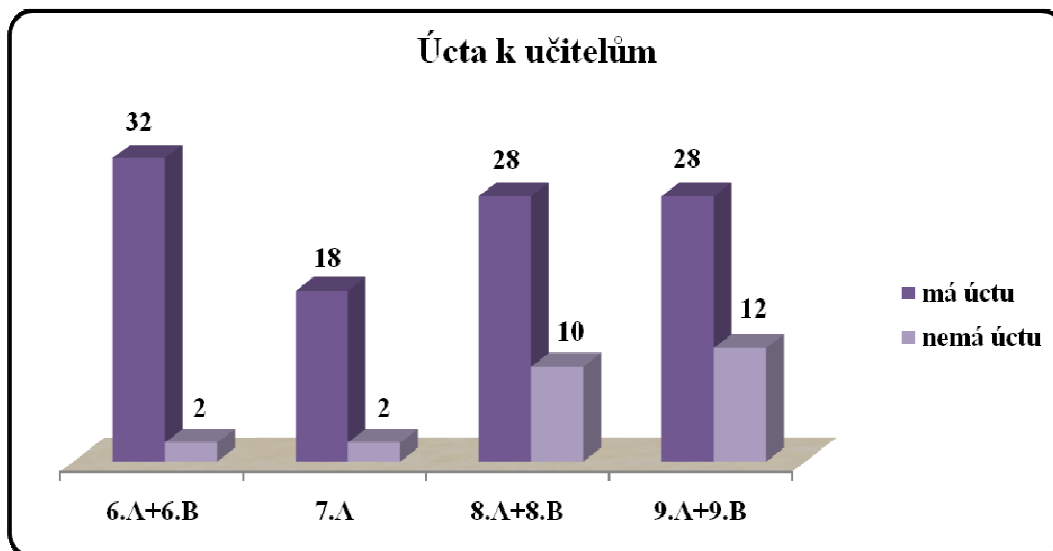
4.5 Metoda získávání dat

Zvolenou metodou pro tento výzkum je dotazník, anonymní vyplňování dotazníku respondentem, s velkým počtem otevřených otázek v prostoru školy. Pokud dotazovaný nerozuměl otázce, byla mu vysvětlena.

4.6 Kvantitativní zpracování dat

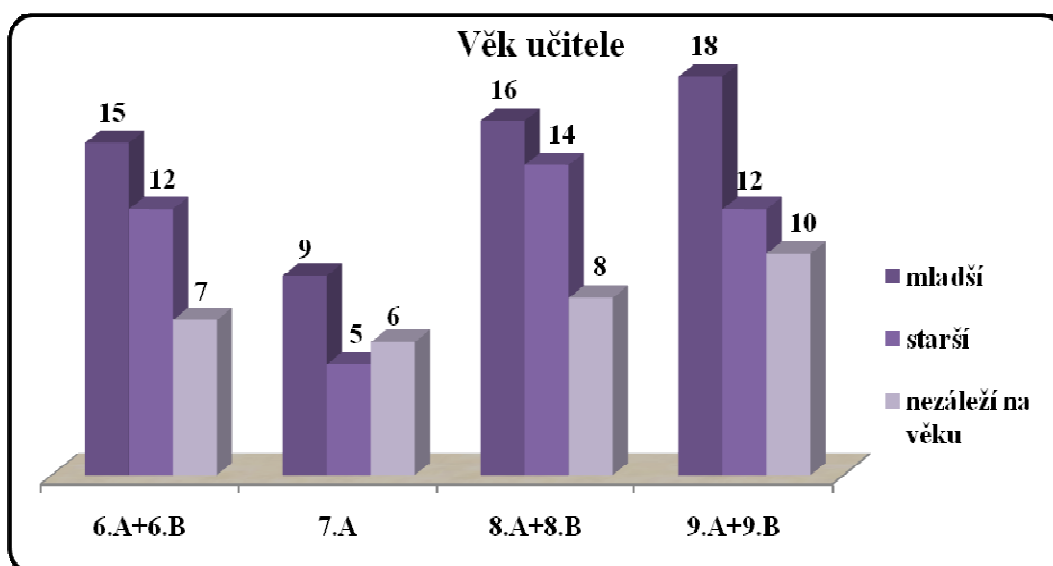
V rámci výzkumu bylo osloveno celkem 132 žáků, kteří vyplnili dotazník (viz. příloha). Mezi oslovenými respondenty bylo 67 chlapců a 65 dívek. Názory dívek a chlapců se nijak výrazně nelišily. Značné rozdíly byly především v názorech jednotlivých ročníků, kde na dotazník odpovídalo 34 žáků z šestého ročníku, 20 žáků ze sedmého ročníku, 38 žáků z osmého ročníku a 40 žáků z devátého ročníku. Žádný respondent předčasně neukončil vyplňování dotazníku. A každý dotazovaný zodpověděl na všechny otázky v dotazníku.

Grafy

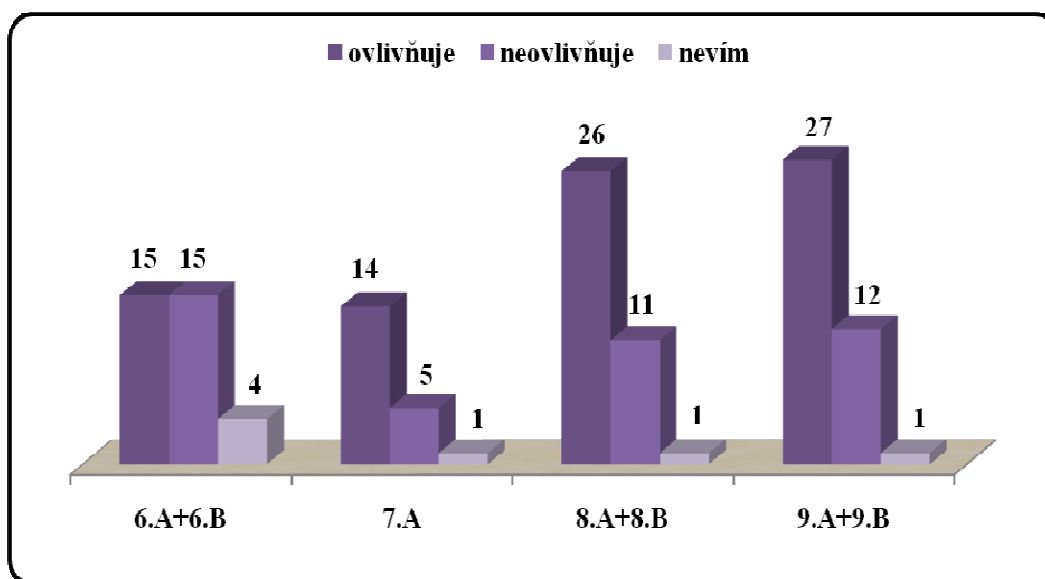
Otázka č. 3

Úctu ke svým učitelům má 80 % dotazovaných žáků, naopak 20 % žáků nemá úctu žádnou. Jak je patrné z grafu, největší úctu k učitelům mají žáci 6. ročníku, kde z počtu dotazovaných žáků odpověděla 94 procentní většina, že úctu k učitelům má. S navyšujícím věkem žáka jeho úcta k učitelům klesá. V 9. ročnících je pouze 70 % žáků, kteří úctu k učitelům mají.

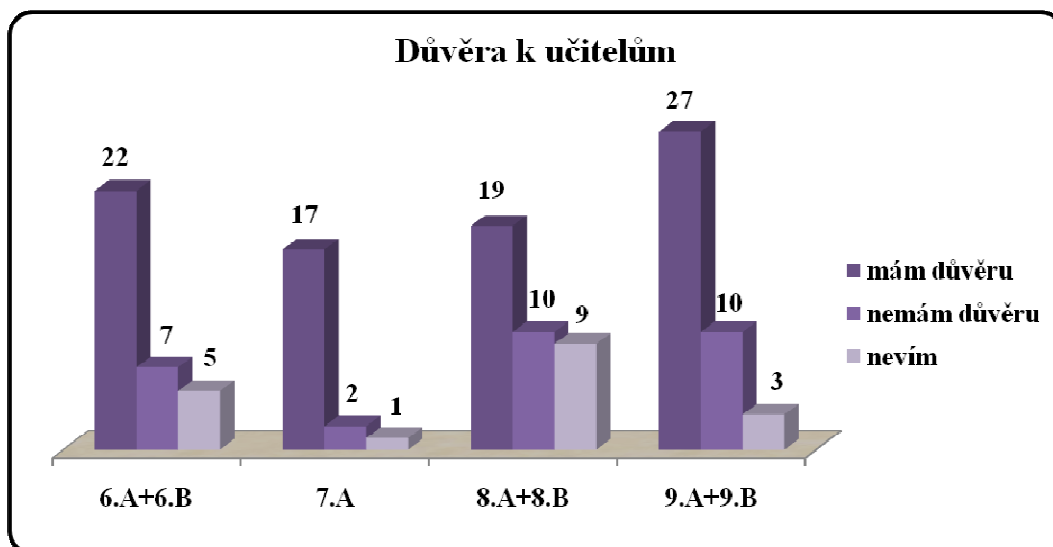
Otázka č. 8

Věk učitele považuje značná část oslovených žáků za důležitý, pouhých 23 % z nich na věku vyučujícího pedagoga nezáleží. 44 % žáků preferuje mladší pedagogy a to především z důvodů, že jsou údajně vtipnější, veselejší, více přátelští a rozumnější. Zbylých 33 % žáků upřednostňuje starší učitele a to díky jejich bohatším zkušenostem a příjemnějšímu vystupování. Někteří z respondentů uvedli fakt, že starší učitelé k běžnému výkladu přidávají i své vlastní zážitky a probíraná látka se tak stane zajímavější.

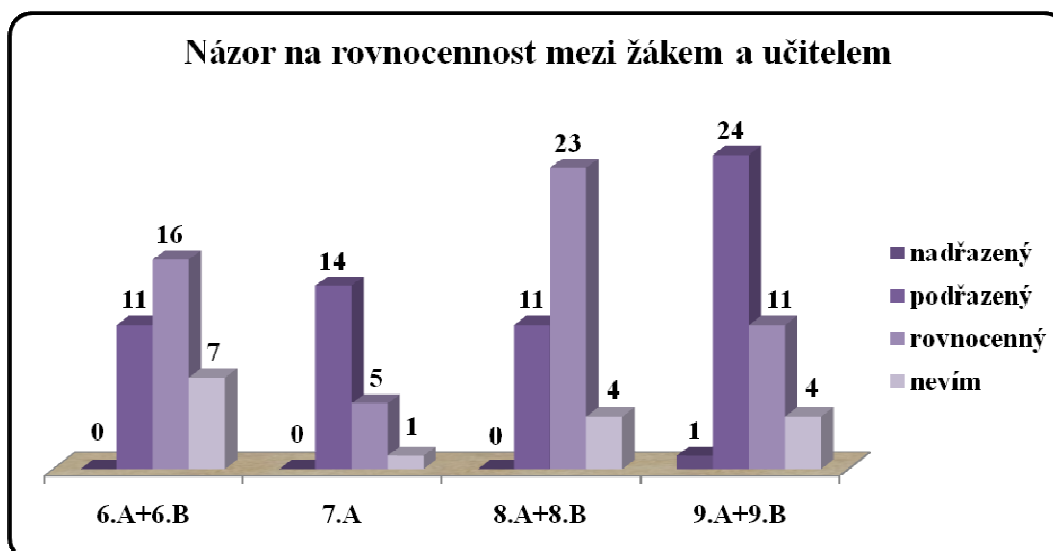
Otázka č. 25

Otázka týkající se ovlivňování žákova vztahu ke škole a učení na základě působení učitelova chování k žáku samotnému byla v 6. ročníku nerozhodná. U vyšších ročníků se odpovědi již značně odlišovaly. V 8. a 9. ročnících 70 % žáků odpovědělo, že je chování učitele ovlivňuje. Neutrální postoj k tomuto tématu ze všech dotázaných zaujímá přibližně 5 %.

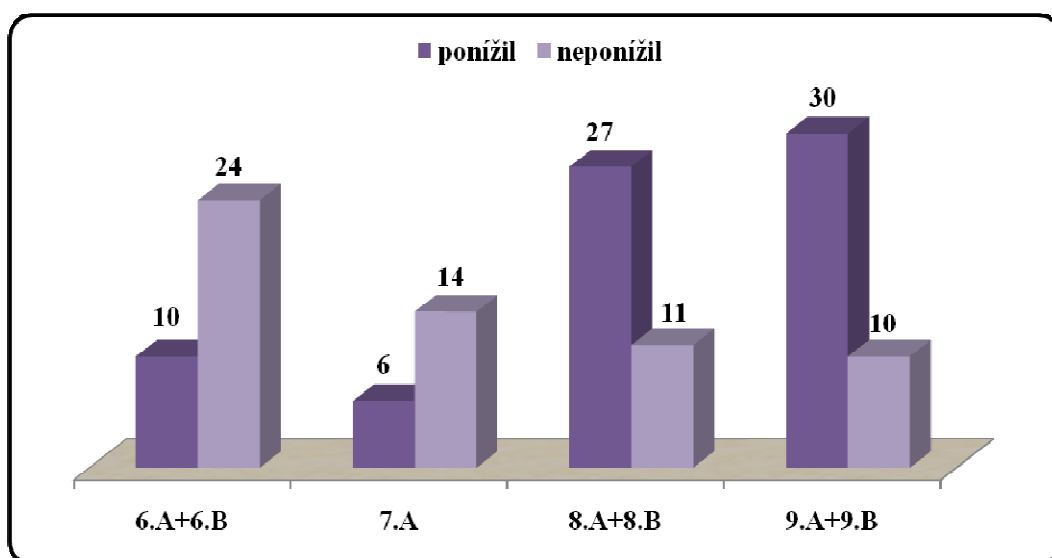
Otázka č. 18

V otázce, zdali má žák důvěru ke svým učitelům, se odpovědi jednotlivých respondentů příliš nelišily. Celých 64 % žáků má ke svým vyučujícím pedagogům důvěru a mohou za ním přijít se svým problémem, 14 % žáků se k otázce postavilo neutrálně a zbylých 22 % k učitelům důvěru nemá. Většina respondentů, kteří na otázku odpověděli kladně, do odpovědi dále uvedla, že důvěru ke svému pedagogovi sice má, ale ne takovou, aby se svými problémy šli právě za ním. Raději je řeší přímo s rodiči nebo s kamarády.

Otázka č. 13

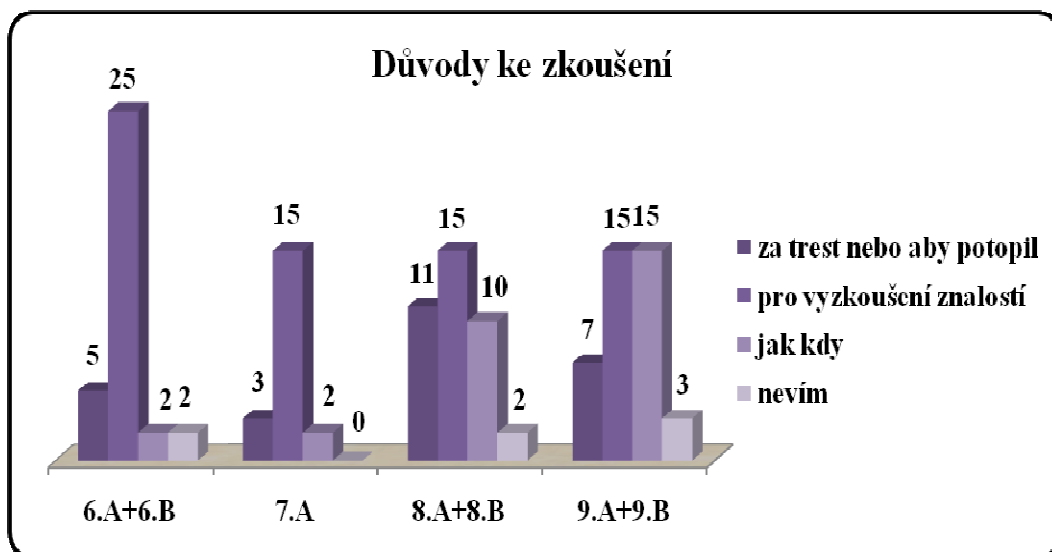
Další otázka byla zaměřená na rovnocennost mezi žákem a učitelem. Největší procento žáků se cítí být podřazené vůči svým učitelům a to z celých 45 %, dalších 42 % respondentů se cítí být rovnocennými svým učitelům. Necelé 1 % z dotazovaných žáků se cítí být na nadřazené pozici a 12 % se k otázce staví neutrálně s doplňující odpovědí, že záleží především na přístupu každého učitele. Zajímavý je fakt, že nejvíce se cítí být na podřazené pozici žáci devátých ročníků, který má s největší pravděpodobností souvislost s následující otázkou, která řeší problematiku ponížení žáka učitelem.

Otázka č. 20

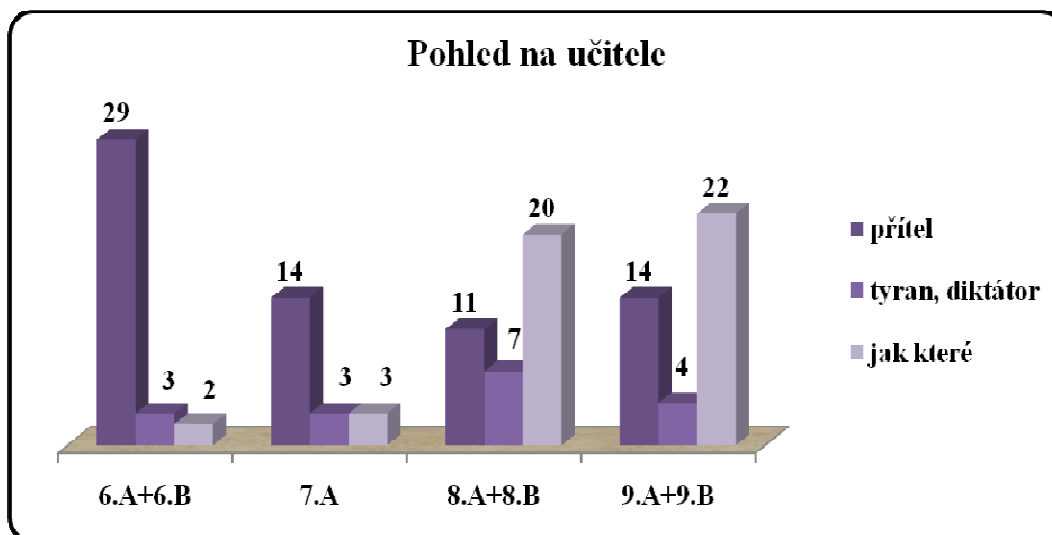
Na otázku, zdali někdy učitel ponížil nebo ponižuje žáky, odpovědělo 55 % z dotazovaných kladnou odpovědí. Dalších 45 % žáků tvrdí, že se tak nestává.

Z grafu lze dále vyčíst fakt, že nejvíce se cítí být ponižováni žáci devátého ročníku, naopak nejméně se tak cítí žáci šestých ročníků.

Otázka č. 24

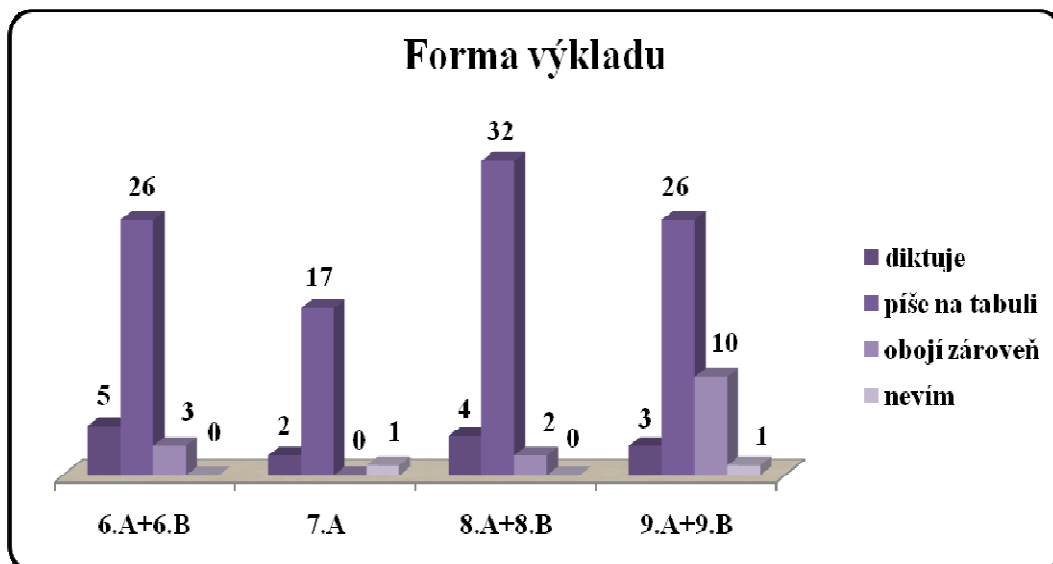
Zkoušení chápe 53 % dotazovaných žáků jako prověřování znalostí, 20 % žáků ho chápe jako trest nebo jako důvod, aby mohl učitel žáka potopit, u 22 % respondentů záleží na okolnostech a 5 % žáků se k otázce staví neutrálně.

Otázka č. 5

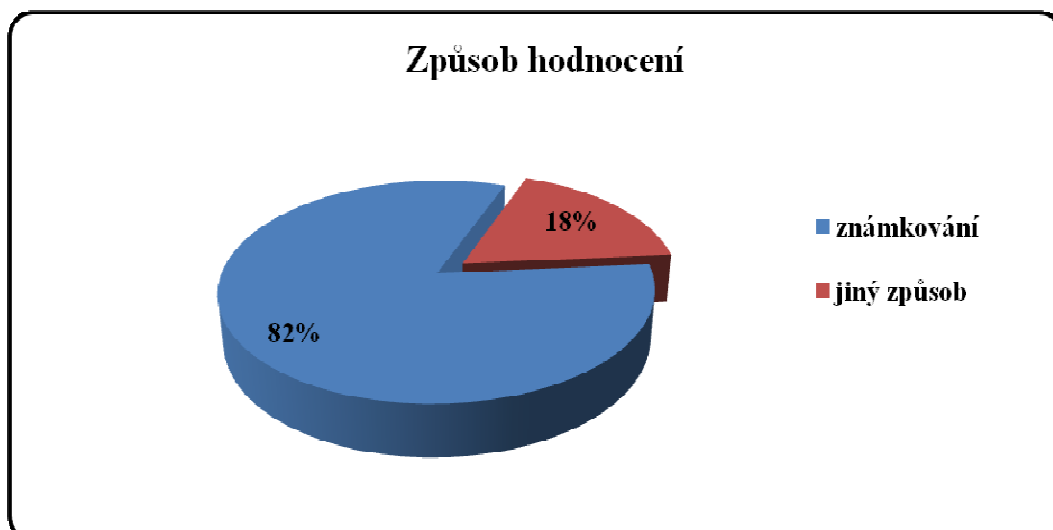
Další otázka mi přiblížila skutečnost, jak žáci nahlíží na své učitele, zdali je vnímají spíše jako přátele, nebo na ně nahlíží s negativním měřítkem. Z celkového počtu respondentů odpovědělo 53 %, že vnímá své učitele jako kladnou postavu, jako svého přítele, i když ne úplně v pravém významu slova.

13 % žáků na ně nahlíží negativně a vnímá učitele jako tyrany. Zbýlých 36 % na otázku neumělo odpovědět jednoznačně a uvedlo, že záleží na jednotlivém učiteli.

Otázka č. 9

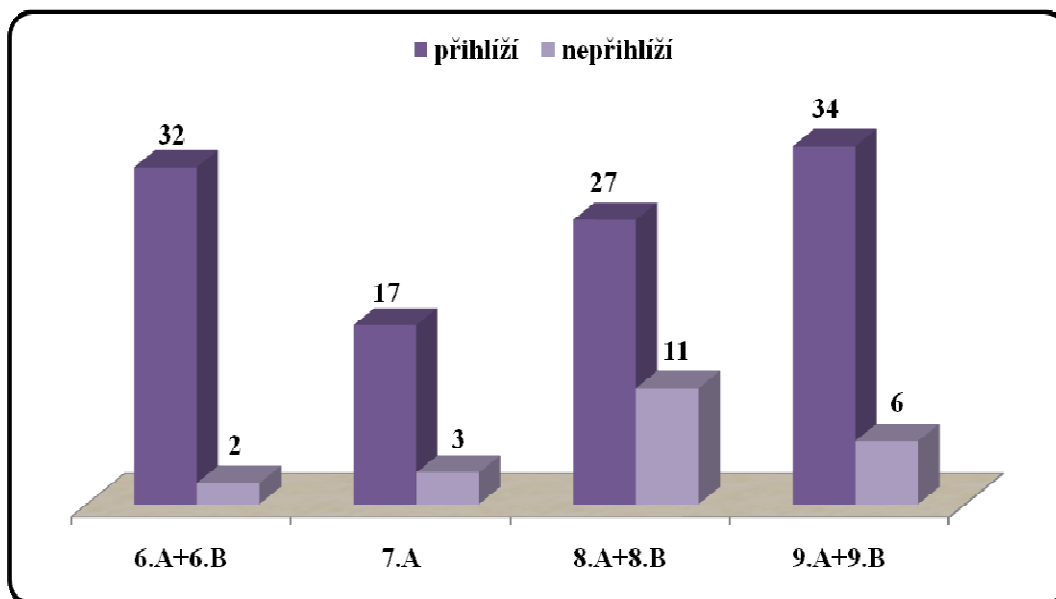
V následující otázce jsem se zaměřila na způsob učitelova výkladu probírané látky, který žákům nejvíce vyhovuje. Jak je patrné z odpovědí, nejlepší pro žáky je, když učitel píše výklad na tabuli. Tento způsob preferuje celých 77 % dotazovaných. Méně oblíbené je pouhé diktování nebo diktování spojené s psaním na tabuli. Na oba druhy odpověděl stejný počet dotazovaných a to pouhých 11%. Zbýlé procento se k otázce postavilo neutrálně.

Otázka č. 16

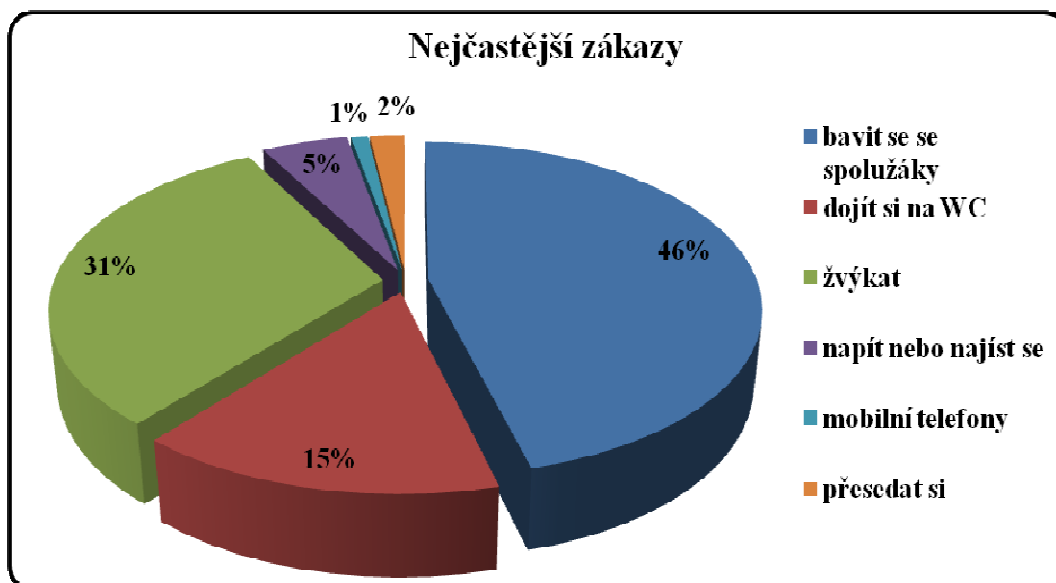
Na otázku, jak učitelé žáky hodnotí, odpovědělo 82 % z dotazovaných, že jsou hodnoceni nejčastěji známkováním. Někteří z nich také dále uvedli, že se jim tento způsob hodnocení nelíbí. Že by chtěli být hodnoceni zcela jiným způsobem, například bodovým nebo ústním hodnocením. 18 % žáků odpovědělo, že kromě běžného známkování je učitelé hodnotí i jinými způsoby.

Dále někteří respondenti uváděli, že by chtěli, aby je učitelé hodnotili i za jejich chování a vystupování, aby zmírnili přísnost ve známkování a aby se více oceňovala jejich aktivita a snaha. S tímto tématem je spojen následující graf.

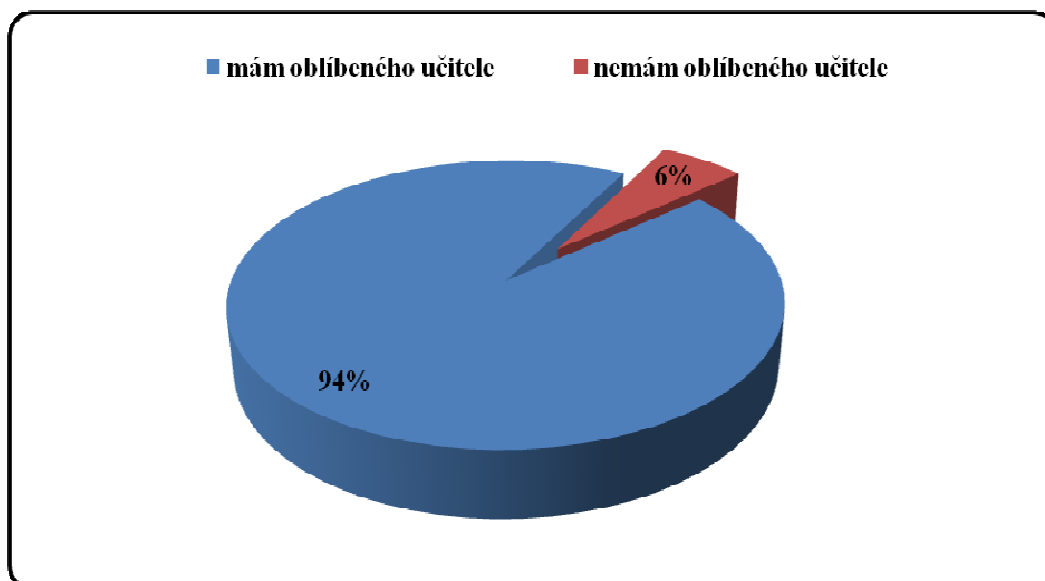
Otázka č. 19

V otázce, kde jsem se žáků ptala, jestli jejich učitelé přihlížejí při známkování k jejich snaze, se mi dostalo téměř jednoznačných odpovědí. Celých 83 % respondentů uvedlo, že učitel k jejich snaze přihlédne a zbylých 17 % odpovědělo záporně.

Otázka č. 6

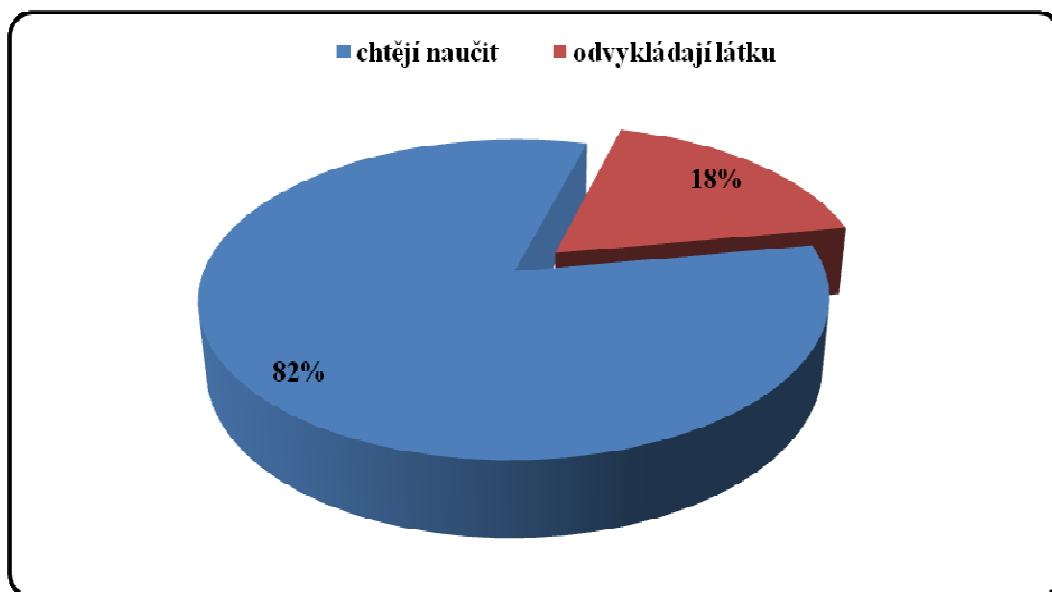
V další otázce jsem se žáků ptala, co jim nejčastěji jejich učitelé při vyučovacích hodinách zakazují. Jak lze vyčíst z grafu, 46 % respondentů odpovědělo, že mezi nejčastější zákaz patří bavení se se svými spolužáky a dále 31 % respondentů uvedlo zákaz žvýkání. Překvapivé bylo zakazování žákům dojit si na toaletu, což uvedlo 15 % respondentů. Žáci dále uváděli zákazy jako je zákaz používání mobilních telefonů, možnost napít a najíst se a přesedat si ze svého místa.

Otázka č. 4

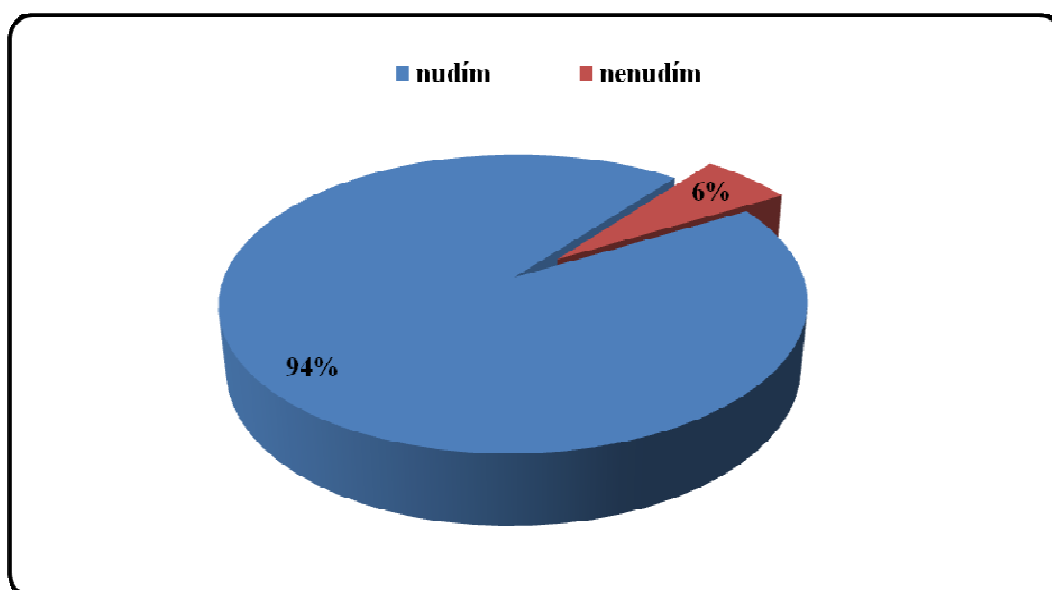
Z uvedeného grafu je patrné, že 94 % žáků má svého oblíbeného učitele a pouhých 6 % dotazovaných žáků oblíbeného učitele nemá.

K otázce byla připojena další podotázka v případě kladné odpovědi studenta, kde jsem se zajímala, jaké vlastnosti a chování by měl mít pedagog, aby byl oblíbený. Mezi jejich nejčastější odpovědi patřilo, že je vtipný, umí naslouchat a chová se přátelsky, je trpělivý, probíranou látku dobře vysvětlí a připojuje k výkladu i své zážitky a poznatky, a v neposlední řadě, že bere žáky jako sobě rovné.

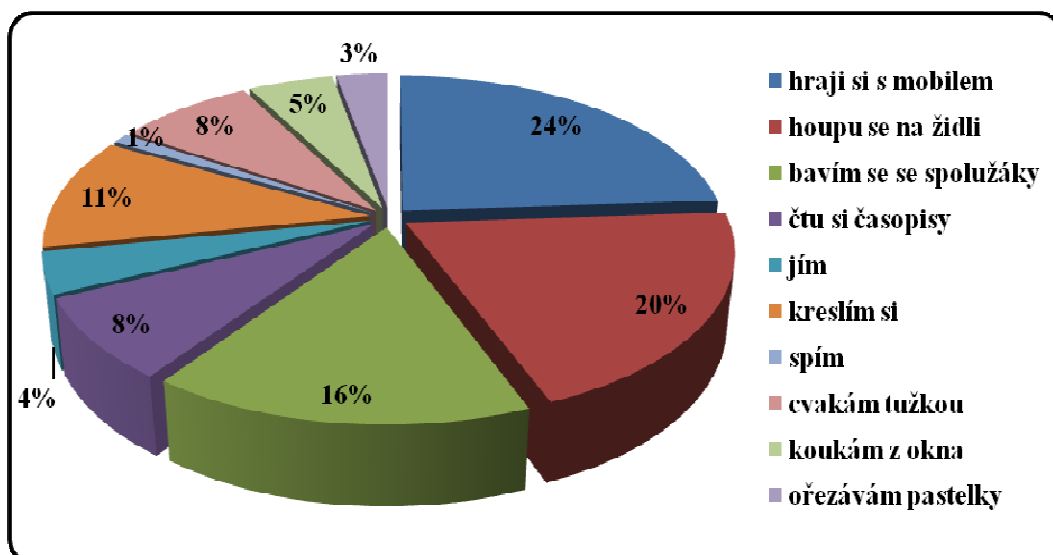
Otázka č. 7

Další otázka mi přiblížila názor žáků, zdali si myslí, že je učitelé chtějí naučit něčemu novému, anebo že pouze odučí svou naučenou látku. 82 % žáků uvedlo, že si spíše myslí, že se je snaží učitelé naučit novému poznání. A naopak 18 % žáků uvedlo, že je přístup učitele takový, že pouze nezajímavě reprodukuje látku, občas vyzkouší znalosti žáků, ale že není v jejich snaze žáky zaujmout a snažit se je naučit něčemu novému.

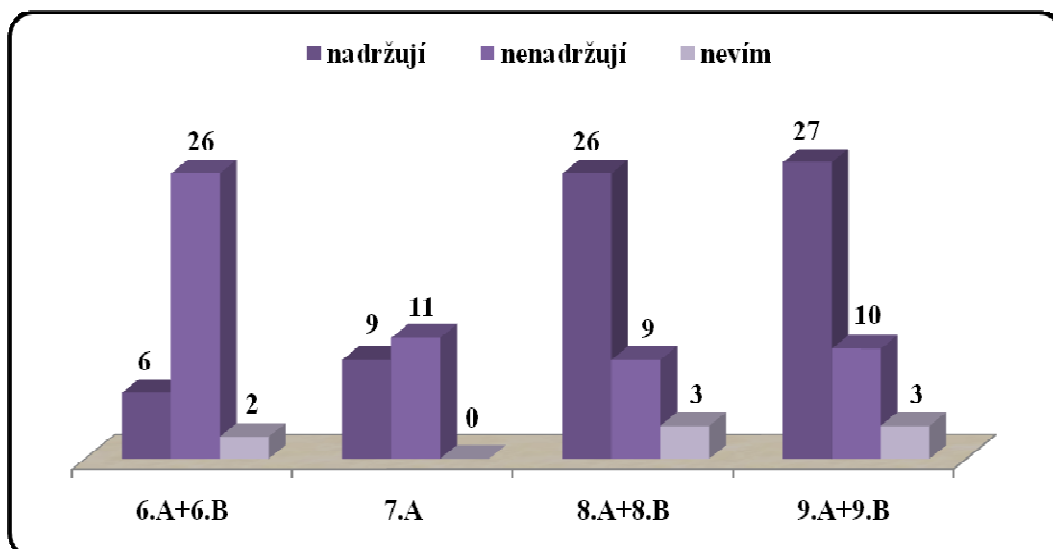
Otázka č. 21

Dále jsem se ptala žáků, jestli se ve vyučovacích hodinách někdy nudí. 94 % žáků odpovědělo, že se nudí a pouhých 6 % žáků na tuto otázku odpovědělo, že se nenudí.

Otázka č. 22

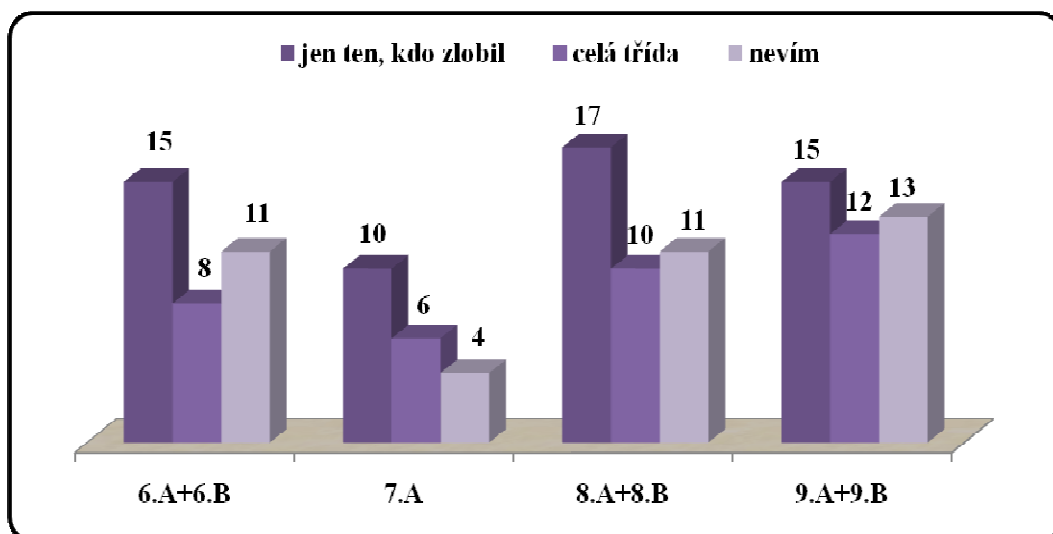
V souvislosti s předchozí otázkou jsem žákům položila i následující otázku, kde jsem se jich ptala, co dělají, když se nudí. 24 % žáků si hraje s mobilním telefonem, 20 % žáků se houpe na židli, 16 % se začne bavit se spolužáky, z 11 % žáků si z nudy kreslí, ať už prý na papír, nebo i na školní majetek. Mezi další činnosti, které žáci z nudy začnou dělat, patří cvakání tužkou, ořezávání pastelek, koukání z okna, jedení svačiny, čtení časopisů a podobně.

Otázka č. 14

Na otázku, zdali někteří učitelé nadržují jiným žákům, odpovědělo 52 % žáků souhlasně. 42 % respondentů odpovědělo, že učitelé žákům nenadržují. Zbylých 6 % respondentů na otázku odpovědělo neutrálně.

Z grafu lze dále vyčíst fakt, že většina žáků šestých tříd na uvedenou otázku odpověděla, že jejich učitelé nenadržují jiným žákům. Oproti tomu většina žáků z osmých a devátých tříd odpovídala, že učitelé spíše nadržují.

Otázka č. 23

V další otázce jsem se žáků ptala, jestli učitel, který uděluje trest, daný trest udělí pouze žákovi či skupině žáků, pro které je trest určen, nebo jestli tento trest musí vykonat společně celá skupina všech žáků ve třídě. Nejrozdílnější odpovědi byly u žáků devátých tříd, jejichž odlišné odpovědi byli poměrně vyrovnané.

Z celkového počtu 132 respondentů odpovědělo 43 % respondentů, že trest odnese spravedlivě jen ten, kdo například vyrušoval. 27 % žáků uvádí, že trest odnesou všichni žáci stejnou měrou, a zbylých 30 % žáků se k otázce staví neutrálně.

V následující a zároveň jediné otázce, jejíž výsledky nejsou vyobrazeny v grafu, jsem se tázala žáků, jak si představují ideálního pedagoga.

Jejich odpovědi byly velmi podobné jako v otázce č. 4, kde jsem se tázala, jestli mají žáci své oblíbené učitele a na důvod, proč je ten daný učitel oblíbený. A tak jsem odpovědi rozlišila na odpovědi žáků jednotlivých ročníků.

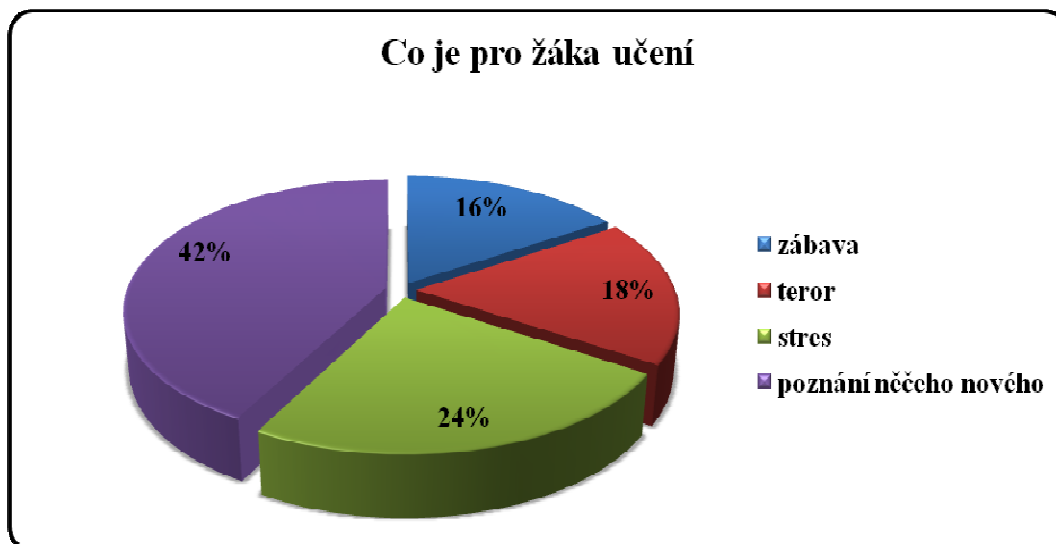
V šestém ročníku žáci preferují takové vlastnosti, aby byl hodný, vtipný a zábavný, aby nedával domácí úkoly a aby jeho testy byly jednoduché.

V sedmé třídě žáci popisují ideálního pedagoga s podobnými vlastnostmi jako žáci v třídách šestých, s tím aby do výkladu zapojoval i své zážitky a aby jeho výuka byla názorná.

Žáci v osmém ročníku upřednostňovali už takové vlastnosti ideálního pedagoga, jako je nejenom zajímavý výklad a humor, ale častěji uváděli, aby si uměl učitel vytvořit respekt a autoritu, aby uměl látku vysvětlit tak, aby ji všichni pochopili, a dále aby žáky nestresoval.

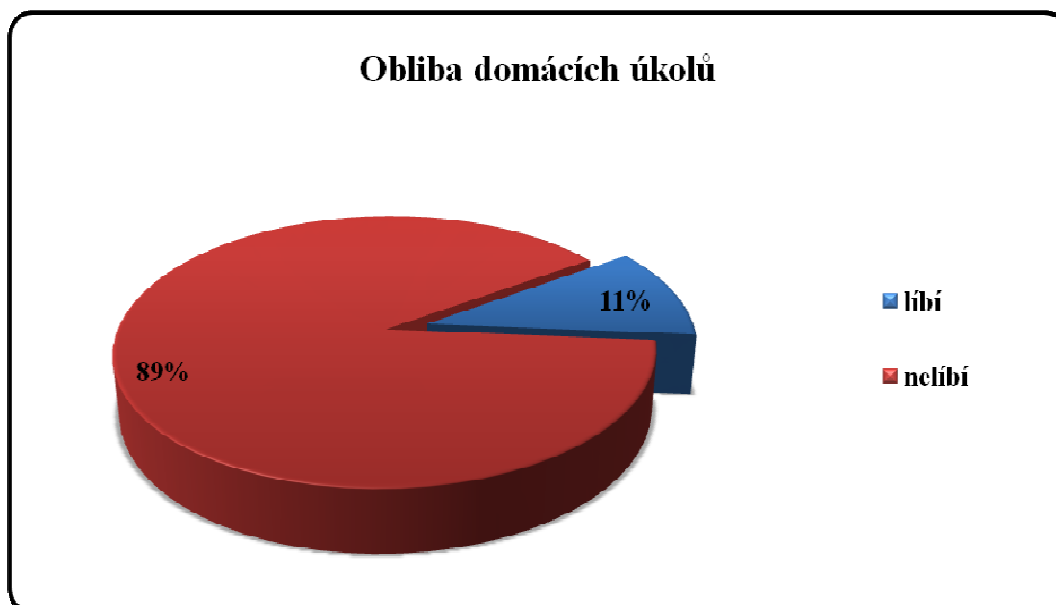
V devátém ročníku žáci popisovali nejen vlastnosti jako žáci mladších ročníků, ale do popředí řadí kromě přirozené autority a nestresování žáků i to, aby jim učitel poskytoval dostatek možností se vyjádřit a říct ostatním svůj názor na věc, a také, aby jim uměl pomoci v záležitostech týkajících se studia.

Další okruhy otázek měly odlišný záměr/téma, zabývaly se více žákem a jeho přístupem k učení a škole než k samotné osobnosti učitele.

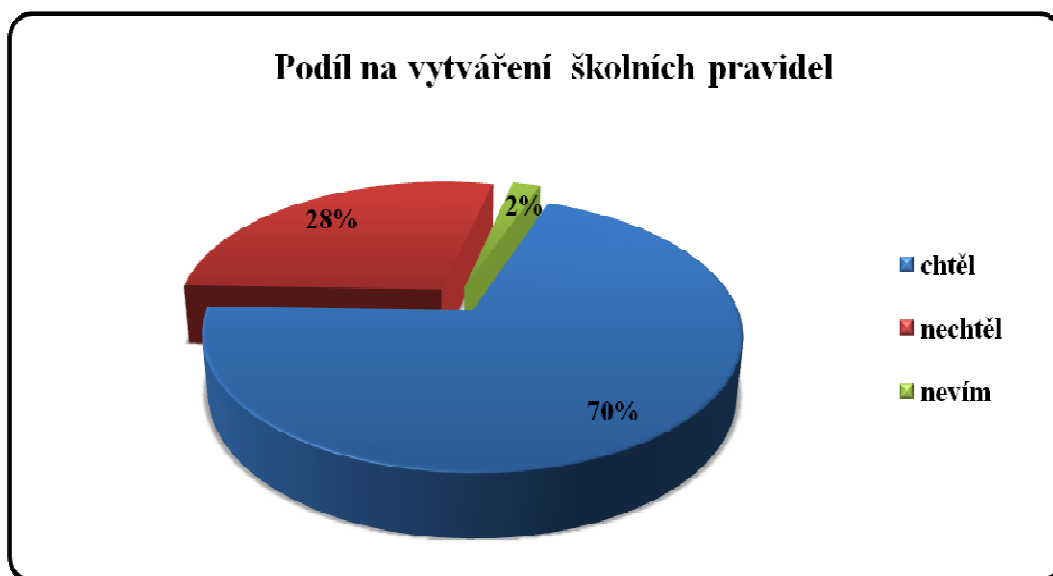
Obrázek 10

Učení vnímá většina dotazovaných kladně. Pro 42 % žáků je to poznávání nových věcí a skutečností a 16 % vnímá učení jako zábavu. Naopak u 24 % žáků učení vyvolává negativní stavy, je to pro stresující a nepříjemné, dalších 18 % procent považuje učení dokonce za teror.

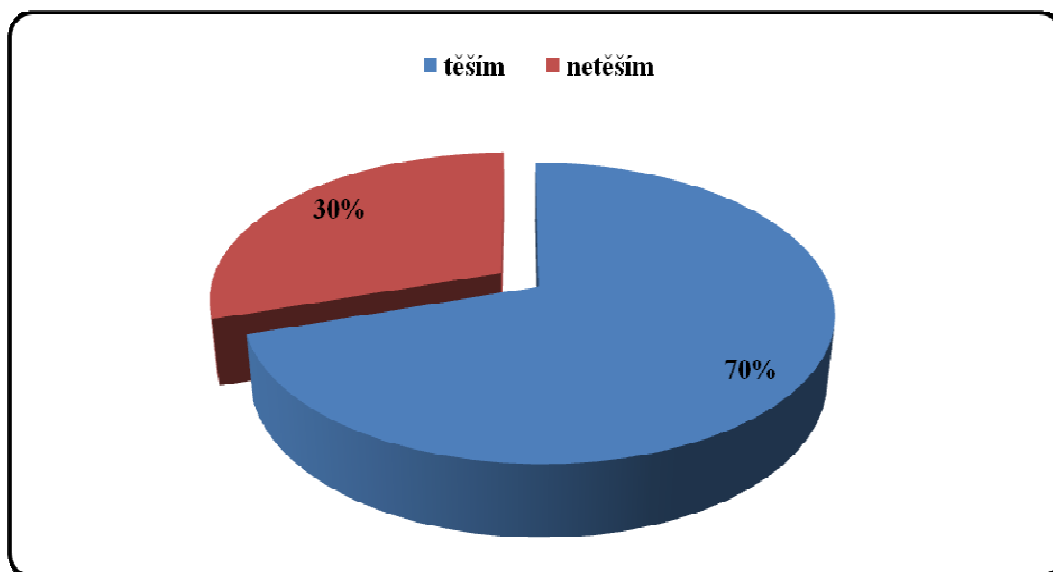
Otázka č. 15

Z uvedeného grafu lze jednoznačně vyčíst oblibu plnění domácích úkolů. Domácí úkoly nerado dělá 89 % žáků a pouhých 11 % je dělá s oblibou. Někteří respondenti uváděli i důvody pro jejich kladný vztah k domácím úkolům, například fakt, že si tím látku procvičí anebo že dostanou od učitele pochvalu za splnění dobrovolného úkolu.

Otázka č. 17

V další otázce respondenti odpovídali, zdali by se chtěli či nechtěli podílet na spoluvytváření školních pravidel nebo dokonce školního řádu. 70 % žáků jednoznačně odpovědělo kladně a rádi by se tak podíleli na stanovování pravidel. Rádi by tak změnili některé povinnosti a zákazy, například aby mohli čas polední pauzy trávit ve svých třídách, dále aby se nezakazovalo žvýkat apod. Naopak 28 % žáků by se podílet nechtělo, převážná většina záporných reakcí byla ze stran žáků šestých ročníků. Zbývající 2 % z dotazovaných se k otázce postavila neutrálně.

Otázka č. 12

Další otázka, na kterou respondenti odpovídali, byla formulována tak, abych zjistila, zdali se žáci do školy těší či netěší, popřípadě jaké mají ke své odpovědi důvody.

70 % žáků odpovědělo, že se do školy těší, jako důvody převážně uváděli, že se ve škole něčemu novému naučí, že se setkají se svými kamarády, do školy se také těší, když mají mít v ten den nějaký oblíbený předmět anebo když mají naplánovaný nějaký výlet. Naopak 30 % žáků se do školy převážně nikdy netěší. Mezi své argumenty uváděli, že je to tam nebaví, že mají ke škole odpor a že musí brzy vstávat.

Z odpovědí respondentů lze vyvodit několik zajímavých skutečností. Žáci by se chtěli více spolupodílet na vytváření školních pravidel, chtěli by méně domácích prací, i když jsou si vědomi, že si tím procvičí a zdokonalí probíranou látku. Naprostá většina se při hodinách nudí, následně se pak nesoustředí a věnují jiným aktivitám. Téměř každý žák má svého oblíbeného učitele a ideálního učitele si umí konkrétně představit. Aby byl pedagog žáky oblíben a oceňován, je rozhodující jeho odbornost a didaktické schopnosti a dovednosti, k nim se přidává smysl pro humor, objektivita a spravedlnost.

5 Změny v názorech a postojích žáků od konce 90. let

Získané údaje a možnost porovnat výsledky ze dvou dostatečně vzdálených časových řezů přináší celou řadu možností srovnání. Než se dostanu k samotným rozdílům názorových postojů žáků, pro zajímavost bych uvedla několik změn v povahové charakteristice žáka dřívějšího a dnešního.

Obecně nelze říci, že jsou dnešní žáci lepší či horší. Jsou ale určitě jiní. A jestli je možné nějak diagnostikovat žáka, pak určitě na základě jednotlivých diagnostik používaných v didaktice, jedná se o diagnostiku hodnotovou, diagnostiku sebepojetí žáka, diagnostika zájmů žáka. Diagnostika perspektivní orientace, diagnostika vztahu žáka k předmětu, ke škole, diagnostika žákova pojetí učiva a diagnostika učebního stylu žáka.

Každá doba vytváří svůj systém hodnot, které jsou v daném období preferovány. Žebříček hodnot se pochopitelně s dobou mění. Dnešní žáci jednoznačně preferují materiální hodnoty, kterých lze dosáhnout, co nejrychleji. Dnešní doba je pro žáky dobou moderních technologií, ať už se jedná o počítače, s nimi spojený internet, mobilní telefony a další vymoženosti techniky. Žáci jsou přesvědčeni, že právě tyto předměty a jejich ovládnutí, povede k pohodlnému životu, k potěšení a snad i k jakési těžce identifikované svobodě. Podvědomě sice preferují životní hodnoty jako zdraví, láska, přátelství, věrnost, ale bez zjevného užítku. O těchto hodnotách sice vědí, ale prakticky je neumí použít.

U dnešních žáků většinou chybí zdravé sebevědomí, což je následně vidět na zvolených oborech navazujícího studia žáků 9. ročníků. Mají strach z neúspěchu a snaží se mu předejít.

Zájmy a koníčky dnešních žáků jsou velmi variabilní, specifické u chlapců i dívek. V mnoha případech se jedná o sportovní aktivity (většinou neorganizované), práce s počítačem bez zjevné specializace (ve většině případů se jedná o počítačové hry, neustále opakované). Alarmující je, že mnozí žáci nedovedou odpovědět na to, co je zajímavé a co dělají ve volném čase, volný čas tak často neumí přesně definovat.

Dnešní žáci preferují ty předměty, ze kterých mají dobré známky. Také platí zákon vztahu předmětu a učitele, oblíbený je ten předmět, který učí oblíbený učitel. Potěšitelné je, že žáci umí ocenit vědomost učitele, jeho schopnost odpovědět na vychytralé otázky žáků, zapojení se do výuky, humor a legraci. Neakceptovaní zůstávají učitelé, kteří jsou nespravedliví, používají nadávky a přemíru trestů.

U nynějších žáků je vidět, že přemýšlejí o svém životě a vědí, že by se dal jejich prospěch zlepšit, ale nakonec špatný prospěch tolik nevadí, protože dneska jsou možnosti dostat se na střední školy i s velmi špatnými známkami. Převládají pak názory: budu-li mít trochu štěstí, dostanu se pohodlně tam, kam chci.

Co se týče žákova pojetí učiva, tak bezvýhradně věří tomu, že učivo je jim předkládáno v podobě hotových postulátů. Učebnice pro ně není důležitá, důležitý je sešit, ve kterém je všechno nejdůležitější. Většina žáků dokáže odříkat učivo tak, jak ho mají v sešitě. Velmi málo žáků látku skutečně chápe, unikají jim souvislosti a vztahy mezi jednotlivými fakty, protože jim překáží v učivu a značně ho tak komplikují.

Jejich učební styl je pouze povrchový, neumí se učit jinak než mechanickým memorováním. Hlubkového učebního stylu je schopno velmi malé procento žáků. Učí se povětšinou utilitaristicky, jen to, co je zajímavá a co mohou v životě potřebovat.

Všeobecně u dnešních žáků klesá vzdělanostní přehled, kvalitní vzdělání jako celoživotní perspektiva není u většiny žáků akceptována, rozšířila se počítačová gramotnost, a to na úkor základů v obecných předmětech. Dnešní žáci přestali chodit do knihoven a číst, vše obstarává internet, který je jediným zdrojem všem mimoškolních informací. Dnešní žáci si neumí další vhodný zdroj ani najít, a ani po tom netouží.

Žáci přicházejí na druhý stupeň základní školy s patřičným sebevědomím, znají svá práva, ale neznají své povinnosti. Drzost, vulgárnost a fyzické násilí přestěhovali dnešní žáci v rekordně krátké době z obrazovek do tříd. V dnešní době také mnohem více převládá averze ke škole a ke vzdělání vůbec. Učitel již dnes není brán ani tak jako vzor a osobnost. Proč je tomu tak, je těžké odpovědět.

Jeden z důvodů může být fakt, že klesla učitelská prestiž ve společnosti, a proto klesl i respekt z učitelů u žáků.

Jak již bylo zmíněno, u dnešních žáků mírně klesá vzdělanostní přehled, protože získávají již hotové informace a ty neumějí dále zpracovat. Jejich postoje a životní hodnoty se v průběhu času změnily, ale v názorech se nijak zásadně neliší. V očích žáků je postava učitele vnímána různě a to v závislosti na jejich věku. Ti mladší spatřují v učitelích kamarády, kterých se rozhodně nebojí a rádi s nimi komunikují. Starší hovoří spíše o autoritě, od které zachovávají určitý odstup. Jednoznačně však stále upřednostňují pedagoga autoritativního a zábavného, který dokáže učivo vysvětlit. Ideálního učitele vidí stále jako hodného, zároveň však přísného, zábavného, tolerantního a spravedlivého člověka, který žákům výuku přiblíží, usnadní a motivuje je k lepším výkonům, přípravám a tvořivosti. Bez rozdílu zůstává i pohled na odlišně se chovající pedagogy. Pakliže je pedagog náladový, nudný, vznětlivý, často křičí a nedokáže si udržet kázeň ve třídě, je pro ně učitelem bez autority a respektu. Jeho hodiny jsou pak nudné, na výklad se pak nesoustředí, postrádají tak impuls k jakékoli práci a aktivitě.

6 Názory a postoje rodičů žáků druhého stupně základní školy

V další kapitole jsem se zaměřila na problematiku postojů rodičovské veřejnosti k otázkám souvisejícími se školou, pedagogy a výukou.

Cílem tohoto doplňujícího šetření prováděného metodou osobního dotazování v rodinách bylo prozkoumat také názory rodičů na otázky související s jejich dětmi, jakožto žáky základní školy, jejich názory na vzdělávání, výuku a učitele jejich dětí.

Níže je uvedeno několik vybraných odpovědí, které mi poskytlo celkem pět rodičů, jejichž děti studují na Základní škole v Lázních Bohdaneč, a jejich následná analýza.

Musíte své děti „nutit“ chodit do školy, nebo se tam samy těší?

„Adélku nemusím nutit chodit do školy, protože ona tam chodí vlastně ráda. Myslím ale, že se víc těší na své kamarády, než na vyučování samotné. Nevzpomínám si, že by ve škole měla nějaký problém a možná i to je ten důvod, že jí škola nevadí jako třeba jiným dětem.“

Jana B. (38 let)

„Ano, musím Kubu nutit, protože se tam nikdy netěší. Nevím, proč. Znamky má přitom slušné. Řekl bych, že se ve škole nudí, to je možná ten problém, že jednotlivá vyučování nejsou až tak zábavná jako třeba tělocvik a výtvarná výchova, kde se alespoň trochu odreagují a mají možnost se vyjádřit.“

Petr F. (39 let)

Musíte své děti nutit dělat domácí úkoly, učit se nebo připravovat se na další školní den?

„Naše holka dělá úkoly celkem ráda, má je hotové vždy, než se vrátíme z práce. Snaží se je řešit sama, ale pokud nad něčím váhá, přijde za námi pro radu. Ale to se stává zřídka. Většinu si pamatuje ze školy a v případě domácího úkolu ve formě referátů používá internet.“

Michal B. (39 let)

„Každý den se děti ptáme, jestli mají hotové úkoly do školy, a když ne, tak si je musí jít ihned dodělat. Stává se to poměrně často, že zapomínají nebo že se jim prostě nechce, hlavně u kluka, ten tu školu trošku fláká.“

Martin P. (35 let)

Vychováváte děti tak, aby měli k učitelům úctu? Myslíte (obecně), že „dnešní“ děti úctu k učitelům vůbec mají?

„Ano, vychovávám je tak, aby úctu k učitelům měli, nejsou to přeci žádní jejich kamarádi, s kterými si hrají odpoledne na hřišti. Ale i tak si myslím, že přes náš vliv, že tu úctu k nim až takovou nemají, jako to bylo třeba za dob mojí babičky.“

Radka P. (34 let)

„Vzhledem k tomu, že manžel měl tátu ředitele školy a u nás se nikdy sprostě nemluvalo, tak ani Adélka o učitelích nemluví nijak špatně. A myslím, že to není jen proto, že by se tak chovala před námi, i když vím, že ne všechny má v oblibě. Jinak si myslím, že dnešní děti se nijak moc neliší od nás, jen vyrůstají v jiné době a jsou na ně kladeny jiné nároky, a taky jsou mnohem vyspělejší.“

Jana B. (38 let)

Jak se Vám líbí systém hodnocení? Preferujete raději známkování, nebo ústní hodnocení?

„Preferuji známky, protože ty jsou jednoznačné a navíc se o nich vždy doma dozvíme. Ale protože je Sandra jedničkářka, tak jsme spokojeni. Vyhovoval by mi ale spíš takový systém, kde bychom mohli kontrolovat studijní výsledky našich dětí přes internet. Mám na mysli jak docházku, absence, tak i jejich známky. A taky jejich učitelé by tam mohli kromě známek vkládat i jejich komentáře k jednotlivým dětem, samozřejmě v rámci soukromí. Už jsem o tom něco slyšel. Ale na místní škole to bohužel není zavedeno.“

Martin P. (35 let)

„Systém hodnocení je dobrý, ale řekl bych, že poměrně zastaralý. Lepší hodnocení by bylo buď ústní, anebo formou e-mailu.“

Petr F. (39 let)

Na co si Vaše děti nejčastěji ohledně školy stěžují?

„Nejčastěji si stěžují asi na učitele, i když ne na všechny. A možná taky na přírodopis, je nějak moc na této škole preferovaný a téměř každou hodinu z něj píší písemky, což se mi zdá poněkud moc.“

Michal B. (39let)

Myslíte, že učitelé svým vystupováním, jednáním a chováním ovlivňují vztah dítěte ke škole a k učení?

„Určitě by měli učitelé být jakýmsi vzorem a děti trochu směřovat, ale bohužel některé věci, co jsme řešili na rodičovské schůzce, jsou víc jak zarážející, například v 6. třídě to bylo kouření před školou, malování a make-up u dívek, sedání si klukům na klín, šikana podobně. Učitel na to sice upozorní před celou

třídou rodičů, ale sám se tomu směje, a dětem neřekne nic, i když je toho ve třídě sám přítomen. Trochu zarážejíc, ne?“

Jana B. (38 let)

Jak hodnotíte úroveň základního školství? Co se například změnilo od doby, kdy jste Vy sami navštěvovali druhý stupeň základní školy?

„Svoje dětství i školní léta jsem prožívala v naprosto odlišném politickém režimu. Dříve jsme neměli tolik možností jako současné děti. Hlavní rozdíl pocítuji v systému výuky, který byl ucelený, fádňí a celkově nezajímavý. Spousta věcí byla nedůležitá a o úrovni učitelů a ředitelů ani nemluví. Teď je to o dost jiné a myslím, že spíš lepší.“

Jana B. (38 let)

„Studoval jsem za komunismu, takže jsme neměli tolik možností, jako mají děti dneska. Dřív se kladl důraz na jiné hodnoty než dnes, a také možná proto potřebují dnešní děti získávat odlišné vědomosti, než jak tomu bylo dřív. Za nás nebyla moderní technika, ale teď je vybavení škol o dost lepší. Teď mají také větší prostor vyjádřit své pocity, svoje vlastní názory, možná na úkor jakéhosi řádu a pořádku.“

Petr F. (39 let)

Je něco, co Vám nelíbí na nynějších učitelích?

„S těmi, co učí Sandru, problémy nemám, tedy až na výjimky. Ale to je problém v tom učiteli. U některých učitelů se mi nelíbí, že berou třídu jako jednu skupinu a ne jako několik individualit, a také se k nim tak chovají, žádný osobní přístup. A taky mi přijde, že skoro žádný učitel si už neumí získat u žáků dostatečný respekt a nastolit ve třídě pořádek.“

Radka P. (34 let)

Z uvedených odpovědí lze vyvodit několik skutečností. Oslovení rodiče hodnotí úroveň našeho základního školství vcelku příznivě. Při porovnávání úrovně současného základního školství s dobou, kdy oni sami navštěvovali základní školu, vstupují do hodnocení dva vzájemně spjaté faktory: jednak faktor materiálního a ekonomického pokroku úrovně společnosti, který se projevuje lepším technickým vybavením škol, jednak faktor změny politického režimu, přechod od totalitního k demokratickému systému, který přináší sebou možnost diskuze a vyjádření vlastního názoru žáků. Jako negativní se jeví hodnocení při posuzování disciplíny a pořádku na škole. Konkrétně rodiče žáků navštěvujících Základní školu v Lázních Bohdaneč by i přes dobré technické vybavení školy uvítali lepší vzájemnou komunikaci školy s jednotlivými rodiči, která by byla zprostředkována elektronickou formou.

Rodiče pociťují také deficit v oblasti hodnocení žáků. Převažuje názor, že systém známkování je zastaralý a někteří by preferovali raději ústní hodnocení.

Co se týče samotného zájmu dětí o školu, názory jednotlivých rodičů se liší. Většina rodičů potvrdila, že se jejich dítě těší do školy převážně na své kamarády a že je to způsobeno nezáživným výkladem probírané látky. Kromě nezajímavé výuky si žáci rodičům stěžují přímo na učitele, kteří jsou nepřijemní, přísní, nespravedliví, že jim nedávají větší prostor pro diskuzi a více volnosti. Na dnešních učitelích rodičům nejvíce vadí, že nejdou svým žákům příkladem. Učitelé by se měli chovat a jednat s jistým etickým rozhledem, ale přitom mít u žáků přirozenou autoritu. Také by neměl učitel směřovat výuku pouze na kvantitu znalostí a dovedností, ale tak aby výuka vedla směrem k sebezprosažení žáka v současném světě. Relativně kriticky pak také hodnotí schopnost učitelů vštípit žákům morální zásady a věnovat se jim individuálně, jejich vážnost, pořádek a disciplínu při vyučování

Závěr

Hlavním cílem mé bakalářské práce a s ní spojeného výzkumu, uskutečněného na Základní škole v Lázních Bohdaneč, bylo především zjištění názorů současných žáků na své pedagogy, jejich postoj k pedagogům, vzdělávání, vzájemné vztahy, a snaha porovnat jejich názory s názory žáků, kteří navštěvovali druhý stupeň základní školy zhruba před deseti. Pohled na danou problematiku z více úhlů mi umožnily rozhovory s několika rodiči těchto žáků.

Za pomoci zvolených výzkumných metod jsem se snažila odpovědět na základní otázky. Podle zjištěných informací formulace první hypotézy, která zněla: *„Přístup ke vzdělávání se ve dvou časově zkoumaných úsecích zásadním způsobem neliší“*, neplatí. Moje druhá hypotéza, vyslovená před započtím výzkumu, zněla: *„Žákova představa ideálního pedagoga se od konce 90. let nezměnila.“* Toto znění druhé hypotézy se mi na základě získaných informací podařilo potvrdit.

Nynější moderní pojetí učiva látky a vztahu učitelů a žáků, tvoří základ výuky. Žáci v dnešní době cítí velkou pravděpodobnost v bezproblémovém přijetí na střední školy a učení pro ně nemá dostatečnou váhu, mizí motivace. Nynější doba je doba intenzivního využívání počítačové techniky. Klesá vzdělanostní přehled a vzdělání jako celoživotní perspektiva není akceptována.

Žákovy představy o ideálu učitele se však nijak zásadně neliší. Pravdou zůstává, že pokud je učitel spravedlivý, tolerantní, přesto striktní, tvořivý a umí si navodit pořádek přirozenou autoritou, tak je u žáků oblíbený. Atraktivní metody výuky, přátelský přístup a také schopnost udržet kázeň jsou s dobrým učitelem spojovány vždy naprosto většinou.

Patrné rozdíly jsou však vidět v povahové charakteristice dnešních žáků. Obecně nelze říci, že jsou lepší či horší. Jsou prostě jiní. Preferují jiné životní hodnoty, a to především ty materiální. Přednost vzdělávání jim chybí.

Uskutečnění výzkumu v prostředí žáků dnešního druhého stupně a následné zpracování bakalářské práce mi bylo velkým přínosem. Mohla jsem tak porovnat, jak vnímají žáci dnes, od dob, kdy jsem druhý stupeň navštěvovala já sama.

Na úplný závěr bych chtěla zmínit citát od římského řečníka a učitele Marca Fabia Quintiliana:

„Učitel se má chovat ke svým žákům jako otec, má si myslit, že zastupuje ty, kteří mu svěřili své děti. Sám nemá mít chyby a nemá chyby trpět. Jeho přísnost ať není nevlídná, jeho veselost ať není rozpustilá – první by mohla vést k nenávisti, druhá k opovržení. Ať mluví co nejčastěji o tom, co je čestné a dobré, neboť čím častěji bude povzbuzovat, tím vzácněji bude nucen trestat. Ať se hněvá co nejméně, však ať nepřehlíží, co je třeba opravit... Nejvíce úsilí je třeba věnovat tomu, aby se učitel stal důvěrným přítelem svých žáků, aby ho při vyučování nevedla jen povinnost, ale i láska.“

Seznam použité literatury

Tištěné zdroje:

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

BENDL, S. *Ukážněná třída, aneb kázeňské minimum pro učitele*. 1. vyd. Praha : Triton, 2005. 298 s. ISBN 80-7254-624-4.

ČMEJRKOVÁ, S. *Jak napsat odborný text*. 1.vyd. Praha : Leda, 1999. 255 s. ISBN 80-85927-69-1.

GAVORA, P. *Výzkumné metody v pedagogice*. Brno : Paido, 1996. 130 s. ISBN 80-85931-15-X.

KARNSOVÁ, M. *Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem*. 1. vyd. Praha : Portál, 2005. 151 s. ISBN 80-7178-032-4.

KOLÁŘ, Z., ŠIKULOVÁ, R. *Vyučování jako dialog*. 1. vyd. Praha : Grada, 2007. 131 s. ISBN 978-80-247-1541-4.

KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. 5. vyd. Praha : Portál, 2006. 147 s. ISBN 80-7367-181-6.

LERNER, I. J. *Didaktické základ metod výuky*. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1989. 165 s.

Levels of authonomy and reponsibilities of teachers in Europe. Brussels : Eurydice, 2008.

MAŇÁK, J. ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno : Paido, 2003. 219 s. ISBN 80-7315-039-5.

PAŘÍZEK, V. *Základy obecné pedagogiky*. Praha : Karolinum, 1996. 76 s.

PETTY, G. *Moderní vyučování*. 4. vyd. Praha : Portál, 2006. 380 s. ISBN 80-7367-172-7.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 6. vyd. Praha : Portál, 2009. 395 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

PRŮCHA, J. *Učitel*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. 154 s. ISBN 80-7178-621-7.

SPILKOVÁ, V., a kol. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. 1. vyd. Praha : Portál, 2005. 311 s. ISBN 80-7178-942-9.

ŠVARCOVÁ, I. *Základy pedagogiky*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, 2005. 290 s. ISBN 80-7080-573-0.

VALIŠOVÁ, A. *Autorita jako pedagogický problém*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1998. 135 s. ISBN 80-7184-624-4.

VORLÍČEK, CH. *Úvod do pedagogiky*. 1. vyd. Jinočany : H & H, 2000. 175 s. ISBN 80-86022-79-X.

Internetové zdroje:

Základní výchovné a vzdělávací strategie činnostního učení [online]. 2010 [cit. 2010-02-28].

Dostupné z WWW: <<http://www.vzdelavani-ucitelu.cz/strategie/>>.

5 October. World Teachers' Day 2008: 18 million more teachers needed [online]. 2008 [cit.2010-02-27].

Dostupné z WWW: [http://portal.unesco.org/geografy/en/ev.php-](http://portal.unesco.org/geografy/en/ev.php-URL_ID=10230&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html)

[URL_ID=10230&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html](http://portal.unesco.org/geografy/en/ev.php-URL_ID=10230&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html)>.

Audiovizuální zdroje:

ŠKRDLANT, T. *Škola demokracie?* Filmový dokument České televize, 1997.

Příloha: Dotazník – vzor

Dobrý den,

jako i ostatní mí spolužáci, i já píší bakalářskou práci. Mé téma zní: „Představa ideálního pedagoga u žáků 6. - 9. tříd: jejich postojový a názorový vývoj“, proto se obracím právě na Vás, žáky, a ráda bych Vás tímto požádala o pár minut Vašeho času, které Vám zabere vyplnění následujícího dotazníku. Tento dotazník je zcela anonymní a žádné údaje nebudou použity k jiným účelům.

- 1. Jsi chlapec nebo dívka?**
- 2. V jakém jsi ročníku?**
- 3. Máš úctu k učitelům? Jestliže ne, tak proč?**
- 4. Máš oblíbeného učitele? Proč je nejoblíbenější?**
- 5. Bereš své učitele spíš jako přátele (ale zároveň i vzor) nebo jakési tyrany či diktátory?**
- 6. Co vám učitelé při hodinách nejčastěji zakazují?**
- 7. Myslíš, že Vás chtějí učitelé naučit spíš něčemu novému nebo že jen odvykládají svou naučenou látku, občas vyzkouší apod.?**

- 8. Máš raději mladší nebo starší učitele? Proč? V čem jsou lepší nebo naopak horší?**

- 9. Je pro tebe lepší, když učitel látku jen diktuje nebo když ji píše na tabuli?**

- 10. Co je pro tebe učení?**

- 11. Jak si představuješ ideálního učitele?**

- 12. Je možné, aby ses do školy třeba i těšil/a (nebo máš ke škole odpor)? Za jakých podmínek ano?**

- 13. Cítíš se být v pozici učitel – žák spíš nadřazený/á, podřazený/á nebo rovnocenný/á učiteli?**

- 14. Nadržují někteří učitelé tvým spolužákům?**

- 15. Líbí se ti dělat domácí úkoly?**

- 16. Jak vás učitelé nejčastěji hodnotí? Známkováním nebo jinak? Líbí se ti to? Jestliže ne, tak proč, co bys na tom ty změnil/a?**

- 17. Chtěl/a by ses spolupodílet na vytváření nějakých pravidel, například školního řádu?**

- 18. Máš k učitelům důvěru? Můžeš za nějakým učitelem přijít se svým problémem?**

- 19. Přihlíží učitel u známkování i k tvojí snaze?**

- 20. Stalo (nebo stává) se někdy, že by učitel někoho před celou třídou ztrapnil nebo ponížil?**

- 21. Nudíš se někdy ve škole? Jestliže ano, tak jak často? Je ta nuda převážně způsobená nezajímavým výkladem učitele?**

- 22. Co děláš, když se nudíš?**

- 23. Když učitel uděluje trest, odnese to jen ten, kdo zlobil, nebo celá třída?**

24. Když tě učitel vyvolá k tabuli, máš pocit, že je to za trest nebo z důvodu, aby tě potopil, nebo naopak aby se dozvěděl, co opravdu umíš?

25. Ovlivňuje chování učitelů k tobě tvůj vztah ke škole a učení samotnému?

Děkuji a přeji hodně úspěchů!